

Directa

Març 2026
#598
5 €

**Desallotjar
qui no té llar**

Directa

EDITA

La Directa SCCL

Riera d'Escuder, 38, nau 1, planta 1
08028 Barcelona

Tel.: 935 270 982

Mòbil: 661 493 117

directa@directa.cat

directa.cat

Dipòsit legal: B 16982-2016

ISSN 3081-4634

ISSN edició impresa 3081-4626

La *Directa* s'imprimeix a Lerigraf SL,
C. de la Premsa, 2, Alcoletge, Lleida.

Aquesta publicació intenta escriure
amb un llenguatge no racista, no sexista
i no androcèntric.

La *Directa* no comparteix necessàriament les
idees expressades als articles d'opinió.

La *Directa* és una publicació associada a l'APPEC.

La *Directa* ha rebut enguany una subvenció
de la Generalitat de Catalunya, que
representa menys d'un 5% del pressupost
de la cooperativa.

Amb el suport de:

General:

directa@directa.cat

Redacció Catalunya

redaccio@directa.cat

Redacció País Valencià

paisvalencia@directa.cat

Edició

Eloi Latorre

Correcció

Miriam Tijani

Coordinació web

Gemma Garcia, Jesús Rodríguez,

Ester Fayos, Txell Rigol

i Albert Alexandre

Coordinació País Valencià

Ester Fayos

Administració i subscripcions

Jordi Vilaró Donat

Coordinació de fotografia

Victor Serri

Coordinació d'art

Pau Fabregat

Comunicació

Carla Benito

Xarxes socials

Anaïs Borràs

Publicitat i distribució

Míriam Blàzquez

Coordinació d'audiovisuals

Marta Pérez

Coordinacions de la revista:

Sota focus

Jesús Rodríguez

Sobiranes

Guillem Martí i Tere Alberó

Fórmules

Txell Rigol i Pau Fabregat

Decreixement

Txell Rigol

Indirecta

Mariana Cantero

Vincles

Ester Fayos

Rebot

Giuseppe Savino, Sara Romero

i Jordi Garcia

La central

Victor Serri

Internacional

Albert Alexandre, Oriol Andrés,

Berta Camprubí i Joan Mas

L'entrevista

Gemma Garcia i Giuseppe Savino

Ideari

Adrián Crespo, Anaïs Borràs

i Eloi Latorre

Imperdibles

Eloi Latorre

De memòria

Júlia Mas i Eloi Latorre

Pensament

Adrián Crespo, Anaïs Borràs i Eloi

Latorre

Accents

Jesús Rodríguez

Caplletra

Miriam Tijani

L'espina

Carlos Villafranca

Hi han col·laborat:

Portada:

Pedro Mata

Textos:

Gemma Garcia

Guille Larios

Andrea Arnal

Anna Mundet Molas

Magda Vaz

Elisenda Díaz

Mariana Cantero

Sara Romero

Paula Llopis

Elke Schwarz

Jofre Figueras Doy

Alba Lafarga

Marc Pons

Gemma Polo

Ixeya Quesada

Blau Cubarsi

Xavier Casanovas Combalia

Simona Levi

Miquel Cardona i Martos

Fotografies:

Joanna Chichelnitzky

Pedro Mata

Ona Cano

Victor Serri

Víctor Arias

Roberto Palomo

Paula Llopis

Eva Vialana Manresa

Il·lustracions:

Aitana Giráldez

Sara Villarta

Laura Lleida

Sara Marcos

Adela iau

Laura Morillo

Lope

Ferran Capó

Infografies:

Pau Fabregat

Maria Conill

Deu anys cooperant-nos

La cooperativa La Directa va néixer a una notaria i es va gestar a una oficina bancària. Com a titular, és cridaner, però també una mica trampós. Rebobinem i expliquem-nos. El 17 de maig de 2016, 33 persones entregaven a un despatx notarial l'acord de "procedir a la constitució d'una cooperativa de persones consumidores i usuàries, sense ànim de lucre, que tindrà una durada indefinida i es denominarà La Directa SCCL". Era la consumació del tràmit oficial necessari per esdevenir legalment, una societat cooperativa. També la culminació d'un llarg camí. La Directa ja existia des de feia deu anys, articulada com un col·lectiu assembleari. Els debats i els treballs per fer el trànsit a la fórmula cooperativa havien començat molt abans del 2016. I van culminar el juny de l'any 2015, en una assemblea a Girona en què una trentena de col·laboradores van decidir fer el pas d'aixoplugar la *Directa* sota el paraigua cooperatiu. I aquí ve el banc (i la trampa). La trobada es va fer a Girona, en una sucursal bancària en desús on feia encara no dos mesos diversos moviments de la ciutat hi havien establert l'Ateneu Popular Salvadora Catà, avui encara actiu. El que no admet discussió és que d'això fa deu anys. El repte, no gens fàcil, de construir una inèdita fórmula mixta que aplegava en el mateix espai social totes les formes de participar en el projecte s'ha assolit de ple. Avui, la cooperativa té 240 sòcies consumidores, 37 que representen altres cooperatives i entitats, 50 col·laboradores (persones que hi contribueixen aportant continguts), i 10 que conformen l'estructura de treball. El 26 de febrer, en l'Assemblea General Extraordinària que farem a casa (a La Comunal de Sants) soparem i ballarem per celebrar-ho. Veniu?

Ester Mora

Sòcia fundadora de La Directa, SCCL

**EXPULSAR
LA POBRESA
ALA PERIFERIA**

TEXT: **GEMMA GARCIA**
FOTOGRAFIA: **JOANNA CHICHELNITZKY**

El nombre de gent que dorm al carrer, ja sigui en tendes de campanya, naus abandonades o barraques no para de créixer al voltant de les grans àrees urbanes, com la de Barcelona o València, i cada cop són més les operacions de les administracions públiques per desallotjar-les. Aquesta dinàmica arrossega les persones sense llar cap a zones allunyades del centre de les grans ciutats, on són molt més invisibilitzades

Al polígon industrial i logístic de la Zona Franca de Barcelona s'hi poden comptar més d'un centenar de tendes d'acampada. Fins fa unes setmanes es concentraven al carrer número 2, resseguint el perímetre de la nau des d'on la multinacional de missatgeria UPS envia paquets a tot el sud d'Europa. Però el 10 de febrer l'Ajuntament de Barcelona va desallotjar les persones que hi vivien al·legant "raons sanitàries", i concretant-ho amb l'existència d'una plaga de rates. Un macrodispositiu d'agents de la Guàrdia Urbana, Mossos d'Esquadra i del Cos Nacional de Policia espanyol es va encarregar d'identificar i expulsar tothom d'una zona que ha quedat perimetrada amb tanques metàl·liques.

Com la majoria de les persones que van ser desplaçades, Dodou i Zangmarie s'han reubicat a un altre punt del polígon amb les seves tendes a l'espera de poder tornar al mateix lloc. Ambdós viuen a la Zona Franca des que un altre macrooperatiu va desallotjar-los, amb una quarantena de joves més, del parc de Joan Miró, al barri de l'Esquerra de l'Eixample. Com altres testimonis que apareixen en aquest reportatge, ens demanen que no els identifiquem amb els seus cognoms.

No són, però, les úniques persones que s'han vist empeses cap a la perifèria de l'àrea metropolitana de Barcelona, fora de la mirada mediàtica i veïnal. En l'actualitat, la Zona Franca, amb més d'un centenar de tendes, representa l'assentament més gran de persones sense llar de la ciutat, una realitat invisible que va creixent a mesura que es desallotgen, sense cap alternativa residencial, altres espais, com parcs públics, solars o naus en desús.

Arrels Fundació ha detectat com disminueix el nombre de persones que viuen al carrer al districte de Ciutat Vella i, per contra, s'incrementa en una segona anella, com el Districte de

Sants-Montjuïc, amb especial presència al sector de Miramar i a les zones més amagades de la muntanya. Aquesta mateixa dinàmica, empesa per les institucions, s'ha reproduït els darrers anys al conjunt de l'àrea metropolitana barcelonina: des de la capital s'ha forçat un desplaçament d'assentaments cap a municipis com Badalona, Montcada i Reixac o el Prat de Llobregat.

La presidenta d'Arrels Fundació, Bea Fernández, explica que, com més lluny de les zones cèntriques es passa la nit, és més difícil comptar amb una xarxa de suport i acompanyament: "Aquesta dinàmica dificulta la vida a la gent sense llar i també el fet que el veïnat i les entitats no s'hi puguin atansar, invisibilitza el problema". Pel coordinador de l'associació d'Amics del Moviment Quart Món, David Espinós, hi ha tres factors simultanis que expliquen aquesta doble tendència de desplaçaments del centre de Barcelona cap a barris més perifèrics i, alhora, de la ciutat cap a altres municipis metropolitans. "La pressió urbanística, la manca de polítiques de real·lotjament estables i la criminalització del sensellarisme, que empeny les persones a desplaçar-se cap a espais menys visibles", enumera.

MÉS SENSELLARISME, MENYS ALTERNATIVES

Mentre els darrers anys s'ha viscut un creixement sostingut del sensellarisme arreu del país, marcat per situacions administratives irregulars i per la crisi estructural de l'habitatge, també han crescut les dificultats que afronten les persones en aquesta situació: cada vegada disposen de menys espais per pernотar. Per una banda, perquè s'activen operatius municipals que expulsen gent que dorm a la via pública com el Pla Endreça de Barcelona. Per l'altra, perquè molts solars buits s'han anat edificant, i moltes naus abandonades on s'aixoplugaven, enderrocant. A partir de les dades facilitades pels municipis catalans de més de 20.000 habitants durant els darrers mesos,

Segons Bea Fernández, d'Arrels Fundació, com més lluny del centre passa la nit la gent sense llar "és més difícil que el veïnat i les entitats s'hi puguin atansar i s'invisibilitza el problema"

Cronologia

26 de febrer de 2025
Interior de l'Aeroport del Prat
El Prat de Llobregat
180 persones

Dies abans de l'inici del Mobile World Congress, un dispositiu organitzat per Aena amb els Mossos i serveis socials desallotja les persones sense llar que dormen a les instal·lacions aeroportuàries. Argumenten "raons de seguretat".

4 de març de 2025
Parc de la Ciutadella
Barcelona
Més de 100 persones

El dispositiu Civitas de la Guàrdia Urbana, en coordinació amb els serveis de neteja i serveis socials, desallotja les persones que pernотen amb tendes. Entitats i col·lectius denuncien que s'han requisat mantes i sacs de dormir.

6 de març de 2025
Ronda del Litoral
Barcelona
20 persones

L'Ajuntament fa desallotjar l'assentament en un lateral de la ronda del Litoral, a l'altura de la sortida 22. El Consistori justifica l'actuació per "motius de seguretat".

24 d'abril de 2025
Finca Can Cervera
Esplugues de Llobregat
30 persones

El Jutjat d'Instrucció número 3 del municipi ordena el desallotjament de l'assentament de barraques dels Horts de Can Cervera, una finca propietat de la societat Patrimonial Hefer, SA.

L'assentament de barraques que hi ha a la Sagrera (Barcelona) fa temps que viu sota l'amenaça de desallotjament, arran d'un expedient per infrahabitatge. | **JOANNA CHICHELNITZKY**

la Sindicatura de Greuges de Catalunya calcula que hi ha 429 assentaments on viuen més de 5.000 persones.

El degoteig de desallotjaments provoca que moltes persones visquin immerses en una itinerància forçada. A cada desplaçament toca començar des de zero i això té un preu que es paga en carn pròpia. Segons Iván Rodríguez, de l'organització Metges del món a València, el deteriorament de la salut mental d'una persona que està al carrer és evident, però l'abordatge no és fàcil. "És molt difícil treballar l'adherència a un tractament si la persona no té ni un plat calent al dia", apunta.

Ni el poder judicial ni la majoria dels ajuntaments de la conurbació de Barcelona han facilitat a la *Directa* dades sobre la

quantitat de desallotjaments d'assentaments executats. Així i tot, només a Barcelona, el 2025, n'hi va haver almenys una desena a l'espai públic. I a Badalona, com a mínim, es van buidar dues naus, una de les quals és l'antic institut B9 on vivien al voltant de 400 persones que en van ser foragitades el desembre.

El de Badalona, així com els desallotjaments d'altres assentaments al parc de la Ciutadella, la ronda del Litoral, el Parc de Joan Miró i l'aeroport del Prat han motivat investigacions per part de l'oficina de la Sindicatura de Greuges de Catalunya. Aquesta institució denuncia que algunes de les pertinences de les persones desallotjades s'han dut a la deixalleria i que en la majoria dels casos no s'ofereix una alternativa residencial. ►

26 de març i 12 de maig, 2025
Llera del Túria
València
Un centenar de persones

En dos mesos, patrulles de la Policia Local i els serveis de neteja desallotgen les persones que pernocten als Jardins del Túria, a l'antiga Llera del riu.

8 de maig 2025
Viaducte de Vallcarca
Barcelona
30 persones

Els Mossos d'Esquadra i la Guàrdia Urbana desallotgen les barraques ubicades sota el pont de Vallcarca, amb un procediment administratiu per "infrahabitatge" amb l'argument que augmenta el "risc imminent per a la seguretat".

26 de juny 2025
Nau del carrer Antoni Bori
Badalona
40 persones

Els Mossos d'Esquadra desallotgen la nau, propietat del Banc Santander i l'empresa Curve Proyectos. Algunes habitants venien de la nau del Gorg, incendiada el desembre del 2020.

Un grup de persones desallotjades del B9 de Badalona acampades sota un vial de la carretera C-31.
| JOANA CHICHELNITZKY

► El macrooperatiu policial al Parc de Joan Miró va dispersar joves com Dodou o Zangmarie cap a la Zona Franca. Així i tot, han aconseguit conservar el vincle amb el parc i el veïnat de l'Esquerra de l'Eixample. Encara hi van els dijous perquè s'hi continua repartint sopar i mantenen una relació setmanal amb l'organització Salut Sense Sostre, que presta assistència socio sanitària a gent que dorm al carrer.

Fins i tot, hi ha un grup de WhatsApp de joves que viuen al parc per mantenir-se al corrent de convocatòries i activitats. És així com Mamadou Bailo, que ara dorm amb el seu germà i altres persones a un descampat a Bellvitge (l'Hospitalet de Llobregat), continua també fent vida al parc. Cada dimarts, amb altres companys, fa classes de català amb el col·lectiu Esquerra

Eixample Acull, a la biblioteca del barri, i molts divendres se suma als partits de futbol que serveixen de punt de trobada.

Doudou, Zangmarie i Mamadou Bailo viuen amb una sensació de frustració, perquè es troben en situació administrativa irregular i no poden treballar. "Volem guanyar-nos la vida i poder tenir una llar, com qualsevol ésser humà", reivindica el primer d'ells. A més, tant Zangmarie com Bailo van arribar a l'Estat espanyol quan eren menors d'edat. El primer explica que es va sotmetre a unes proves d'edat i va quedar desemparat. El segon relata com va passar per un centre de menors a Canàries i ara que en té 21 ha quedat fora del sistema de tutela. Tots tres esperen poder acollir-se a la regularització extraordinària que va aprovar el govern espanyol el mes de gener.

15 de juliol 2025
Can Rova 2
Santa Eulària des Riu
200 persones

Per ordre judicial, un operatiu de Guàrdia Civil i policial local desallotja un dels campaments de barraques més grans d'Eivissa. Afecta uns terrenys privats i existeix des de l'agost del 2024, quan va arribar gent d'un altre assentament proper, Can Rova.

21 d'octubre 2025
Parc de Joan Miró
Barcelona
60 persones

La Guàrdia Urbana, amb la col·laboració dels serveis de neteja, fa fora un grup de joves que dormen des de fa uns mesos al parc de l'Esquerra de l'Eixample.

4 de novembre 2025
Antiga caserna de la Guàrdia Civil
Sabadell
16 persones

Els Mossos d'Esquadra desallotgen l'antiga caserna de la Guàrdia Civil, després que l'Ajuntament sol·licités una autorització judicial al·legant risc estructural.

Pedro Ávila (dreta) amb part de la seva família, amb qui viu a la llera del Besòs, a Montcada i Reixac (el Vallès Occidental).

| JOANA CHICHELNITZKY

Barraquisme a la llera del Besòs

Des de l'associació Quart Món s'observa que l'augment de les expulsions i la persecució a les moltes activitats de subsistència que es fan al carrer han obligat moltes famílies que acompanyen a buscar nous espais en municipis més allunyats de Barcelona, com Montcada i Reixac, Polinyà o Parets del Vallès.

Resseguint la carretera de la Roca del Vallès, entre Santa Coloma de Gramenet i Montcada i Reixac, vora la llera del riu Besòs, s'hi poden veure diversos nuclis de barraques. Des de l'Ajuntament del darrer municipi s'assegura que no es disposa de dades objectives que permetin afirmar un increment sostingut del nombre d'habitants, però Pedro Ávila –un dels residents– explica que quan va arribar-hi, fa cinc anys, n'hi havia moltes menys.

Ávila hi viu amb el seu fill, la seva nora, dos nets menors d'edat i

altres familiars. Després de fugir de Colòmbia per les amenaces dels grups paramilitars, va viure a Badalona, en un pis massificat, després sota un pont i finalment va conèixer aquest indret gràcies a un amic a qui cuidava uns horts. Davant la seva barraca, precisament, es va celebrar el març passat la segona assemblea barraquista de Barcelona i l'àrea metropolitana, convocada per diferents col·lectius i sindicats d'habitatge, com el de Montcada i Reixac i el de Vallcarca. "Reclamem poder accedir a un treball digne per poder buscar un habitatge digne", explica Ávila. Els últims dos anys, l'ajuntament ha enderrocat un nucli de barraques a la zona del torrent de la Vallença i un altre a la pollancreda de Sant Pere de Reixac. L'alcalde del municipi va reconèixer aleshores que els assentaments hi estaven proliferant.

Segons Victoria Columba, de Regularització Ja!, per a les persones sense llar aconseguir tenir els papers en regla pot significar "accedir a drets bàsics en matèria de salut, treball i habitatge" i "existir més enllà de les ONG o un estat absent". A més, per a l'activista, regularitzar la situació fa perdre la por a la deportació i és un punt de partida per exigir la fi del racisme immobiliari.

La llei d'estrangeria travessa la vida de moltes de les persones que es troben en situació de sensellarisme. Segons un informe de la fundació Cepaim, de les 400 que vivien a l'antic institut B9 de Badalona, almenys el 70% ho feia en situació administrativa irregular. Com Adam, que ha recorregut diverses naus de Badalona. Després de treballar en la collita de la fruita al Segrià, va aterrar a Barcelona, concretament, al parc de la

Ciudadella, on va dormir una temporada. D'allà va entrar en una nau del Gorg (a Badalona) i, després d'un incendi a l'immoble que va provocar quatre morts, va aconseguir entrar en un hostel de forma provisional. Aviat va haver de tornar als edificis abandonats badalonins. Primer, a una altra nau propietat del Banc Santander, al carrer d'Antoni Bori, i després a l'antic institut B9.

Babou Bassono, que és treballador social de Cepaim, fa cinc anys que trepitja assentaments a l'àrea metropolitana i coneix bé totes les barreres que impedeixen sortir de la vida al carrer. "Hi ha un racisme institucional que ofega i uns preus de l'habitatge inassumibles", concreta. Són murs amb els quals ensopega Idrissa Sissoco, qui, tot i treballar al sector logístic amb contracte, no va tenir altra sortida que viure ►

12 de novembre de 2025
Parc Central
Girona
20 persones

La policia desmunta un campament de joves malians sol·licitants d'asil que pernocten el parc.

14 de novembre de 2025
L'Escocesa
Barcelona
14 persones

L'Ajuntament fa fora la gent que pernocta a les dues naus que encara queden okupades a l'antiga fàbrica L'Escocesa, de propietat municipal.

19 de novembre de 2025
Pont de Calatrava
Barcelona
34 persones

L'Ajuntament desallotja tres nuclis de barraques, 24 hores després d'un incendi. L'actuació està motivada per un informe dels Bombers que conclou que existeix un risc "molt greu".

17 de desembre de 2025
Antic institut B9
Badalona
400 persones

Amb autorització judicial, l'Ajuntament du a terme el desallotjament de més persones que hi ha hagut a Catalunya. La jutgessa conclou "risc efectiu per a la seguretat col·lectiva i la salut pública" a l'edifici municipal.

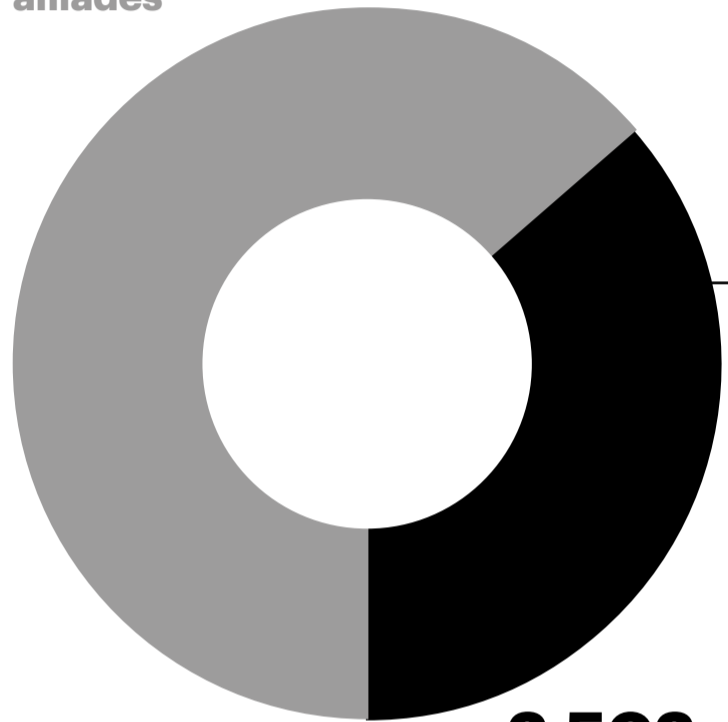
Més de 2.500 habitants en 429 assentaments a Catalunya

Un estudi de la Sindicatura de Greuges de Catalunya comptabilitza 6.898 persones sense llar a Catalunya, 2.502 de les quals (el 36%) viuen en 429 assentaments. Davant la manca de dades de les administracions, la institució n'ha aconseguit recopilar en una vuitantena de municipis –tots els de l'àrea metropolitana de Barcelona i els que superen els 20.000 habitants a la resta de Catalunya. L'estudi defineix "assentament" com un grup de cinc o més persones que pernocta a l'aire lliure o en edificis abandonats. Dels 429 assentaments detectats pels municipis, la majoria (270) són a l'aire lliure i la resta (159) en edificis. Només la conurbació de Barcelona concentra més de la meitat de les persones en situació de carrer (3.986) de Catalunya, i el 63% (1.586) de les que viuen en assentaments.

La ciutat de Barcelona encapçala el nombre de persones que estan instal·lades en edificis abandonats, solars o tendes, amb 535. Però a no massa distància, la segueix Badalona, amb 479 –una xifra registrada abans del desallotjament de l'edifici B9– i, en tercer lloc, Montcada i Reixac (amb 215). La majoria de la gent que no té llar comprèn una franja d'entre 31 i 60 anys i són homes. Només la meitat d'aquestes persones està dins el circuit dels serveis socials. Mentre la majoria dels municipis on hi ha assentaments disposen de serveis d'higiene i guarda-roba, només el 41% disposa d'un menjador social.

6.898
persones sense
llar a Catalunya

4.396
viuen al carrer
aïllades

2.502
en assentaments

Consulteu aquí
l'estudi complet
de la Sindicatura
de Greuges de
Catalunya.

► al B9. Per a les agències immobiliàries, la seva nòmina mai era suficient: "Havia viscut en una habitació, però em van fer fora i ja no hi ha hagut manera de poder llogar res més".

LA CRISI DE L'HABITATGE S'ESTÉN

De rerefons a totes aquestes històries, s'estén com una taca d'oli la crisi de l'habitatge. Segons el darrer informe de la Fundació FOESSA, de 2025, el 15% de la població de Catalunya (1.250.000 persones) viu en "habitatges inadequats": en estructures temporals o barraques (30.000), en llars amb deficiències greus o sense subministraments i equipaments bàsics (310.000) o en situació d'amuntegament greu (990.000). Al País Valencià, segons el mateix estudi, el percentatge es redueix a la meitat, el 7,8% de la població, que equival a 410.000 persones. D'aquestes, 10.000 viuen en estructures temporals, 360.000 en llars amb deficiències i 50.000 sense gaudir d'un espai propi suficient. I a les Illes, un 8,8% de la població –190.000 persones– es troba en aquestes situacions: 10.000, 50.000 i 60.000, respectivament, seguint les mateixes tipologies.

"Cada vegada un sector més ampli de la societat no pot accedir a l'habitatge", denuncia Gisela Bermúdez. Aquesta militant del Sindicat d'Habitatge de Badalona (SHB) considera que la campanya de criminalització del sensellarisme i els atacs racistes no són casuals sinó que s'emmarquen dins el context de crisi. "Per desviar el focus s'incentiva la guerra del penúltim contra l'últim", pensa. Per a Younous Drame, un dels portaveus de les persones que residien al B9, la recepta per enfrontar aquesta situació exigeix adonar-se que el problema afecta molta gent i remarcar la solidaritat rebuda. "En comptes de deixar-nos dividir, hem de col·laborar per resoldre els problemes que ens travessen", exclama.

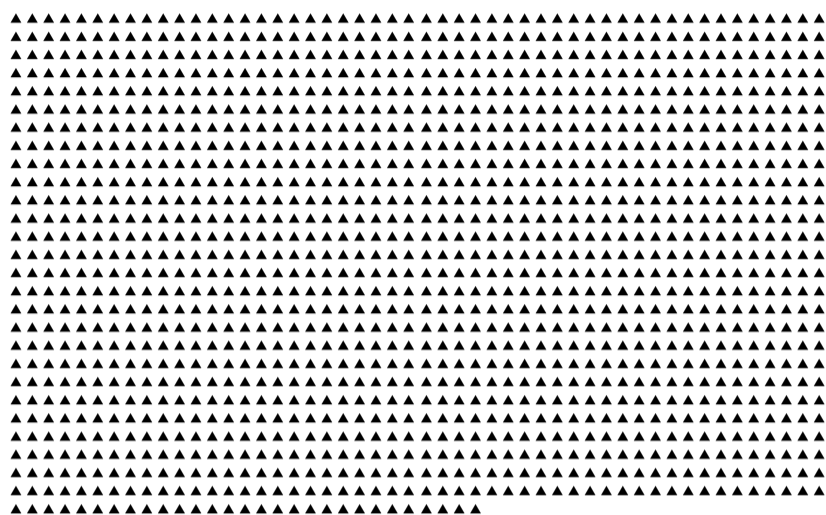
Això és el que van procurar fer des del B9. Malgrat la reacció virulenta d'una part del veïnat, des del primer moment, juntament amb diverses entitats, com Badalona Acull, CNAACAT, Regularització Ja! i el SHB, van denunciar la irresponsabilitat de l'administració pública i van passar a l'acció social: organitzant un espai de cuina per garantir els àpats; recollint roba, mantes, sacs i tendes, i aconseguint els reallotjaments més urgents a cases particulars i locals.

**Persones
que viuen
en assentaments**

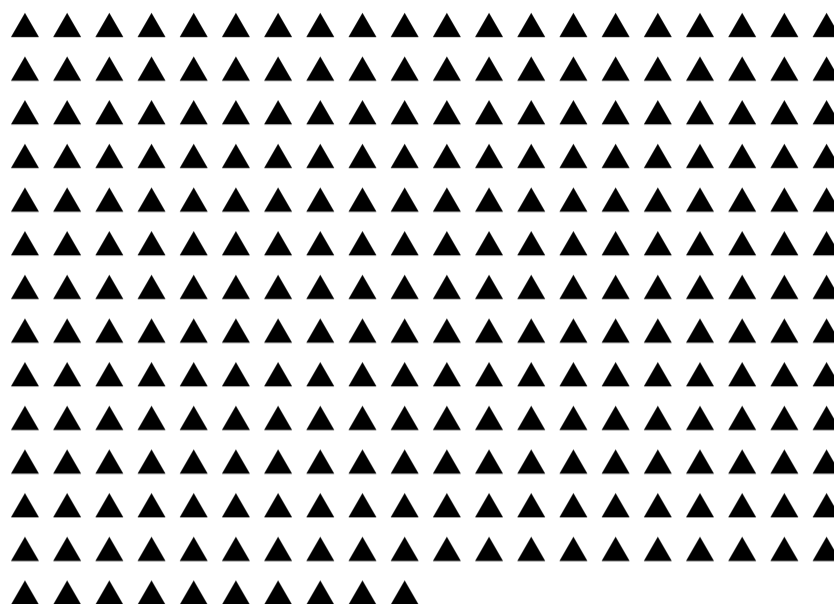
Assentaments

429

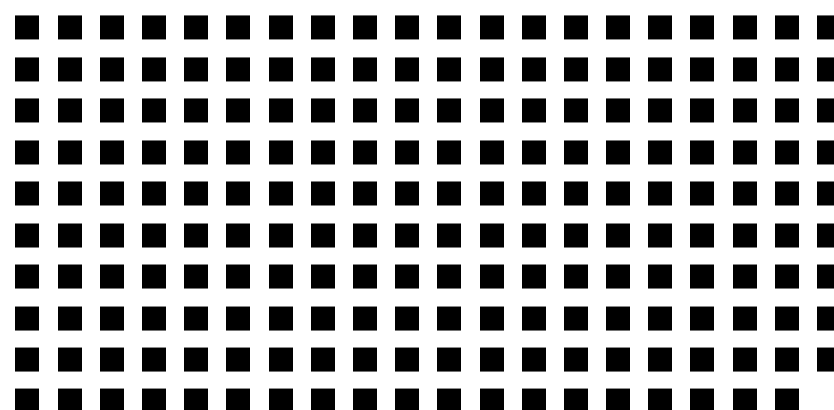
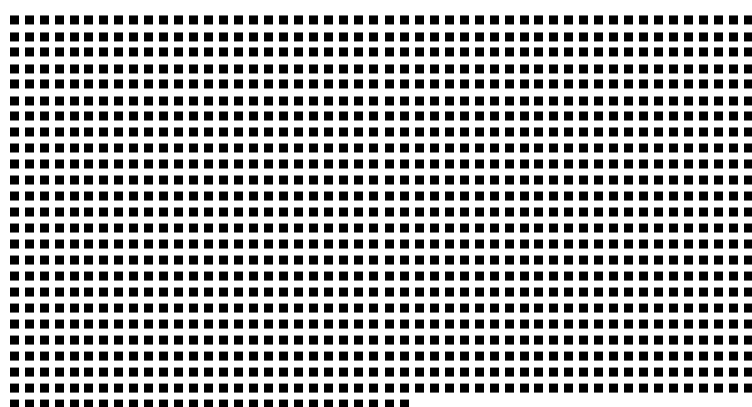
1.379

270 a l'aire lliure

1.123

159 en edificis

David Espinós, de l'associació Quart Món, assenyala que els desallotjaments administratius són processos poc transparents que "sovint s'executen sense un protocol clar i accessible"

En tancar aquest reportatge hi havia 120 persones del B9 allotjades en recursos finançats o activats per la Generalitat de Catalunya a diferents municipis de Catalunya. Però el Departament de Drets Socials reconeix que aquest allotjament només pot durar "diverses setmanes més".

LA DRECERA ADMINISTRATIVA PER DESALLOTJAR Seguretat, salubritat, higiene i alteració de la convivència són els conceptes clau perquè l'administració pública pugui accelerar desallotjaments massius, tant en recintes públics com privats. Ho recull la llei 18/2007, concretament, l'article 33 que regula la declaració d'inhabitabilitat, i per tirar-los endavant són necessa-

ris informes dels serveis tècnics municipals i l'autorització d'un jutjat. David Espinós, membre de l'associació Quart Món, considera que els desallotjaments administratius són processos molt poc transparents, que "sovint es duen a terme sense un protocol clar i accessible". Es tracta d'una via ràpida, que no garanteix assistència jurídica ni concreta data i hora del llançament.

Aquest escenari és justament el que ara amenaça els assentaments del barri de la Sagrera (Barcelona), on les obres de construcció del futur intercanviador ferroviari van acorralant les agrupacions de barraques que hi han proliferat. Fa uns mesos que David Espinós i Marta Caballero, de Quart Món, en visiten una on fan vida una cinquantena de persones. La Guàrdia Urbana ►

Un dels joves que va ser dispersat del Parc de Joan Miró és Mamadou Bailo. Des d'aleshores dorm amb el seu germà i altres persones a un descampat a Bellvitge (l'Hospitalet de Llobregat), però continua fent vida al parc. Cada dimarts fa classes de català amb Esquerra Eixample Acull, a la biblioteca del barri, i molts divendres se suma als partits de futbol que s'hi improvisen.
| JOANA CHICHELNITZKY

► ja hi ha lliurat la notificació de desallotjament, en la qual el Departament de Serveis Jurídics del districte indica l'obertura d'un procediment de declaració d'infrahabitatge i adverteix que l'expulsió és imminent. La Confederació Sindical d'Habitatge de Catalunya (COSHAC), que ha creat un grup de treball d'assentaments, ha pogut saber que en aquest districte, Sant Andreu, entre 2024 i 2025, s'han obert 31 expedients per infrahabitatge, mentre que el 2023 en van ser sis.

Yousef Elguerch està angoixat. Té 28 anys. Només fa vuit mesos que viu a la Sagrera i es dedica a recollir ferralla. Ha estat una de les últimes persones en arribar al seu assentament i ell mateix ha construït la seva barraca, amb cartons, taulons i lones. "Vaig dormir al carrer sol durant un mes i afortunadament un noi em va suggerir traslladar-me cap aquí, on no passo tan fred i estic acompanyat. Si ens fan fora, no sé on aniré", relata.

L'informe que va rebre Elguerch i la gent que conviu amb ell reconeix que no s'han registrat "incidències rellevants" a l'assentament, però conclou que no s'hi reuneixen les "condicions mínimes de seguretat, salubritat i higiene". Marta Caballero entén que en alguns casos existeixen riscos per a la seguretat

que no es poden ignorar, però defensa que s'han d'abordar des d'una perspectiva preventiva, ja que, altrament, "el risc no desapareix sinó que es trasllada a un altre espai, sovint en condicions encara més precàries".

Una de les advocades de les residents a l'edifici B9, Mireia Salazar, denuncia que cada vegada s'utilitza més aquesta via ràpida per forçar desallotjaments de nuclis d'infrahabitatge. En el cas de l'antic institut, la Guàrdia Urbana va elaborar un informe que alertava de "risc" pel fet d'haver modificat el cablejat elèctric. "Al·legar riscos és un camí fàcil per agilitzar desallotjaments sense garanties", conclou la lletrada.

CAMPANYES DE CRIMINALITZACIÓ

En molts casos, l'impuls dels desnonaments de persones en situació de pobresa extrema, és polític. Està esperonat per les mateixes administracions públiques i per campanyes atacades des de formacions de dreta i extrema dreta. Un cas molt evident és el de l'alcalde de Badalona, Xavier Garcia Albiol (PP), que va declarar que "la immensa majoria" dels habitants del B9 eren "delinqüents". A més, no va actuar davant el bloqueig

A l'esquerra, Younous Drame, que s'ha erigit en un dels portaveus de les persones que residien a l'edifici B9. A sota, Idrissa Sissoco el dia de la seva intervenció al plenari de Badalona. Tot i treballar al sector logístic amb contracte, no va tenir altra sortida que viure l'antic institut badaloní abandonat.

| JOANA CHICHELNITZKY I VÍCTOR SERRI

Segons l'investigador de l'ERMB Albert Sales, els desallotjaments alimenten l'aporofòbia i la idea que la gent que viu al carrer és responsable de la seva situació

i la pressió veïnal per impedir l'accés de les persones desallotjades a dispositius d'atenció social i tampoc va oferir cap opció de realotjament digne a les persones foragitades, tot i que era una de les condicions que establia la sentència que aprovava l'actuació. Per tot això, i arran d'una denúncia de Comuns, la Fiscalia d'Odi i Discriminació investiga el batlle badaloní.

Segons l'investigador de l'Institut Metròpoli, Albert Sales, els desallotjaments també venen motivats per altres factors diversos, com "la visibilitat", "les queixes del veïnat" o "la por que un assentament o un agrupament de persones es consolidi".

De teló de fons, per Sales, s'alimenta l'aporofòbia (el rebuig a qui és pobre), tot irradiant la idea que qui viu al carrer és responsable de la seva situació.

Probablement, són elements que van influir en el cas del parc de Joan Miró de Barcelona, on vivien joves majoritàriament d'origen sud-saharià. El mes de novembre, quan uns agents policials van comunicar-los informalment que els farien fora, no s'ho acabaven de creure. La majoria ni tan sols hi era perquè durant el dia deixaven les seves pertinències arraconades i anaven a recollir ferralla. A més, mantenien una bona relació amb di- ►

Un assentament fora de pista a València

Mohamed Saleb, un dels residents a l'antic circuit.

IONA CANO

A l'assentament que s'ubica damunt de l'antic circuit urbà de Fórmula 1 de València (en desús des de l'any 2012) sobrevola l'amenaça de desallotjament des de fa temps. El juliol de 2025, l'equip de govern va presentar els detalls d'un megaprojecte urbanístic, el PAI El Grau, impulsat pels fons d'inversió Atitlan i Hayfin. On ara hi ha barraques i tendes, s'hi projecten 3.200 habitatges –780 dels quals amb protecció pública– i diversos gratacels, un dels quals, de 42 plantes, serà el més alt de la ciutat.

El del barri d'El Grau és un dels assentaments més grans d'infrahabitatge de València, juntament amb un a la Creu Coberta i un tercer al Cabanyal, tots tres barris allunyats del centre de la ciutat. Segons les dades de 2024 facilitades per l'Ajuntament, a partir d'una sol·licitud del grup municipal Compromís, hi ha 37 campaments a la ciutat, on viuen

815 persones, 232 de les quals menors.

El síndic de greuges valencià ha amonestat l'Ajuntament per desatendre les persones sense llar i ha denunciat el tancament de tres albergs municipals durant el 2025. En aquest context, a mesura que es desallotgen altres indrets com la llera del riu Túria i s'agreuja la situació de sensellarisme, l'antic circuit de Fórmula 1 va creixent. La majoria de les persones que hi viuen estan agrupades per origen. Mohamed Saleb prové de la República Àrab Sahrauí, com una cinquantena de residents més. La majoria tenen l'estatut d'"apàtrides", que els permet residir i treballar a l'Estat espanyol. Així i tot, Saleb recorda que "amb 1.200 euros bruts al mes, no pots llogar un pis i ajudar la teva família". Ell és infermer, però no ha aconseguit el reconeixement de la titulació i s'ha dedicat, entre altres activitats, a la collita d'olives.

► ferents entitats del barri, com Eixample Acull o Espai Nur. La mateixa biblioteca situada al límit del parc havia organitzat un club de lectura, on molts d'ells participaven.

També fou rellevant que alguns partits polítics, com PP i Vox, van aprofitar la situació per fer campanya. Es van gravar vídeos al parc i la formació popular va deixar fulletons a les bústies del veïnat en les quals Daniel Sirera, regidor a l'Ajuntament de Barcelona, feia una crida a "acabar" amb tots els assentaments, acusant-los de "degradar" els barris i "arruïnar la convivència veïnal". El tinent d'alcaldia de Seguretat, Albert Batlle (Units per Avançar) també es va expressar amb claredat, tot parlant d'"ocupació invasiva de l'espai públic" i advertint que impedirien que "es consolidin els [assentaments] que pugui haver-hi en un futur".

LES ORDENANCES A L'ESPAI PÚBLIC

Quan es tracta de persones que pernocten al ras o en tendes, no cal cap autorització judicial per fer-les fora. A Barcelona, en el marc del paquet de mesures en l'àmbit de la seguretat i civisme conegut com a Pla Endreça, operatius de la Guàrdia Urbana i el servei de neteja municipal solen foragitar-les a primera hora del matí. El dispositiu s'anomena Civitas i, segons el consistori, té la funció de facilitar que el personal operari pugui "intervenir" i "netejar els punts detectats on hi ha persones pernoctant a l'espai públic".

En el cas del desallotjament al carrer número 2 de la Zona Franca del 10 de febrer, l'Ajuntament va convocar els mitjans de comunicació el dia anterior i en tot moment va evitar parlar de "desallotjament". Pere Navarro, delegat especial de l'Estat espanyol al Consorci de la Zona Franca, i Sonia Fuertes, comissionada d'Acció Social de l'Ajuntament, van insistir que activaven "un dispositiu d'aixecament" per aplicar un tractament fitosanitari contra les rates amb productes tòxics que aconsellaven buidar la zona de gent. El que havia de ser una intervenció sanitària i social, va concloure amb unes 175 persones desplaçades i identificades pel Cos Nacional de Policia. Només vuit van ser ateses pel Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB) sense rebre cap alternativa residencial.

Arrels Fundació ha denunciat que el Pla Endreça s'ha traduït en un enduriment de l'aplicació de les ordenances que regulen l'ús del carrer: sancions més elevades per a les persones sense llar i operatius per fer-les fora. Bea Fernández remarca que l'ordenança només explicita que es pot sancionar per fer un "mal ús" de l'espai públic, però no indica enlloc que es pugui obligar ningú a desplaçar-se. A Alacant, l'any 2022, el govern de coalició de PP i Ciutadans, amb el suport de Vox, va voler anar unes passes més enllà i van aprovar una ordenança que prohibia dormir al carrer i imposava multes per fer-la complir. Part de la mesura, però, concretament la referida a les sancions econòmiques, va ser anul·lada posteriorment pel Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana. ●

Els Mossos d'Esquadra vigilen la sortida de les persones que residien a l'edifici B9 de Badalona, el 17 de desembre.
| JOANA CHICHELNITZKY

Manifestació als carrers de Badalona en protesta pel desallotjament de l'edifici B9.
| PEDRO MATA (FOTOMOVIMIENTO)

Sobiranyies

La sala polivalent de Càn Fugarolas serveix per exposar els treballs d'artistes de diverses disciplines realitzats al mateix recinte.

VINCLES COMUNITARIS EN REPARACIÓ

TEXT: **GUILLE LARIOS**

FOTOGRAFIA: **VICTOR ARIAS**

Fa gairebé tretze anys, Can Fugarolas, un edifici industrial abandonat de 4.000 metres quadrats de Mataró va ser reconvertit en un espai multidisciplinari que acull tota mena d'activitats artístiques, projectes culturals, comunitaris i d'activisme social

Com altres ciutats de la perifèria industrial de Barcelona, Mataró (el Maresme) va experimentar un cicle de grans transformacions urbanístiques i socials durant la segona meitat del segle XX. Primer, amb un gran augment de població, fruit de les onades migratòries de persones que es van traslladar des de diversos punts de l'Estat espanyol, buscant oportunitats en la creixent activitat industrial de la ciutat.

La població de la capital del Maresme va passar de 40.000 habitants el 1950 a més de 90.000 el 1990. Aquestes dècades de creixement van propiciar una expansió urbana densa, poc planificada, sovint incoherent. El barri de l'Havana, fins aleshores un enclavament mariner i agrícola, es va desenvolupar com un dels nodes d'industrialització tèxtil de la capital del Maresme, sobretot en les especialitats del cotó i els gèneres de punt.

La dècada dels noranta va portar els primers símptomes d'estancament d'aquest model. La ressaca postolímpica va agreujar la crisi del sector tèxtil i va forçar la desaparició o reubicació de les indústries, deixant vives només unes poques plantes metal·lúrgiques. El resultat fou una taca de solars, naus i fàbriques abandonades dins del nou teixit urbà que durant la primera dècada del segle XXI es requalificarien, i van fer d'aquest barri una nova zona residencial.

Tal com destaca l'investigador Diego Saéz en un estudi sobre els buits urbanístics de Mataró, "les llacunes urbanes eren evidents a partir d'una concentració d'edificis buits en antigues zones industrials. Les iniciatives socials es van revelar com una resposta autorganitzada i espontània a les polítiques de regeneració urbana", explica. Durant anys, el moviment popular de la ciutat va impulsar la recuperació d'antics edificis industrials mataronins -La Fibra (2006-2008), Can Fàbregas i Caralt (2008-2009) i Can Fàbregas de Paper (2009-2013)-, que van acollir centres socials, llocs d'assaig de companyies dedicades a les arts escèniques, punts de trobada de projectes culturals i lluites polítiques, com la mateixa reivindicació dels espais comunitaris i la crítica de la nova especulació. Però els successius desallotjaments, enderroc o rehabilitacions per a altres usos d'aquest patrimoni van forçar els col·lectius a traslladar-se a una nova base d'operacions.

Finalment, l'any 2013, persones hereves d'aquests projectes socials i entitats locals, així com de l'àmbit cultural i artístic, com la companyia de circ Cronopis, el Taller d'Idees (que aplega professionals de l'acompanyament a persones amb diversitat funcional), Estudi i Mig (dedicat al sector audiovisual i les noves tecnologies) i Coworking (un viver d'empreses ecosocials, tecnològiques i de persones autònomes), impulsen Can Fugarolas al barri de l'Havana. L'objectiu: crear un espai multidisciplinari, convertint els 47.000 metres quadrats d'un concessionari de

reparació mecànica abandonat en un "taller de reparacions socials, culturals i sostenibles".

DE TALLER INDUSTRIAL A PULMÓ COMUNITARI

"Des de sempre li dèiem el taller de la Pegaso, perquè feien xapa i pintura per a cotxes. Feia deu anys que estava abandonat, des dels inicis dels dos mil. Érem petits i ens colàvem per a fer-la grossa practicant l'skateboard per tota la fàbrica", recorda Gerard Izquierdo, que en l'actualitat participa en la gestió quotidiana de l'immens recinte. El taller va ser clausurat l'any 2002, després de 33 anys en funcionament. L'edifici consta d'una estructura de diverses plantes (soterrani planta baixa, entresòl i primera planta) i un pati.

El 2015, el moviment popular local aconseguia la signatura d'un acord de masoveria urbana amb la propietat per a fer obres de remodelació de l'edifici i de desenrunament del pati, així com la corresponent llicència provisional atorgada per l'Ajuntament. Va ser un moviment pioner, que va proporcionar cobertura legal i estabilitat administrativa al projecte. Des de llavors, Can Fugarolas les ha vist de tots els colors: des de l'expansió i consolidació com a referent sociocultural a la ciutat, amb centenars de sòcies i col·lectius participant-hi, passant per judicis i amenaces de desallotjament per part de la Sareb, que es va convertir en titular de l'immoble l'any 2022. Des d'aquell moment, s'han desplegat propostes diverses per a defensar-se'n i reivindicar-se com un bé popular imprescindible a Mataró, algunes prou ambicioses, com el FugaFest -un festival cultural autogestionat de dos mesos de durada amb concerts, circ, tallers, xerrades i projecció de documentals- o bé amb estratègies per adquirir l'immoble demanant suport mitjançant plataformes de microfinançament, o la idea de construir-hi habitatge cooperatiu en cessió d'ús. Fins ara, s'ha guanyat les batalles contra la Sareb i es manté la vigència del contracte de masoveria.

Tot això ho explica en un matí gèlid de gener el grup de persones que formen part dels projectes actuals de Can Fugarolas. Ens reben al pati interior de la nau, de prop de 2.000 metres quadrats, que es destinen a parcel·les d'hort ecològiques, comunitàries o d'autoconsum, i generen un pulmó verd gràcies a les desenes d'arbres que hi han replantat. "Aquí fem de tot. És freqüent que alumnes d'institut i dels Programes de Formació i Integració de la ciutat facin ús d'aquest pati. També s'han celebrat barbacoes, casaments i inclús enterraments", recorda una d'aquestes integrants, Núria Flores. Aquest oasi urbà rodejat de balcons de les cases veïnes està coronat per grafitis i murals d'artistes locals. Un d'ells està dedicat a la memòria del seu pare, Joan Flores, un històric activista del barri i del projecte. En un dels marges del jardí també hi ha un espai de benestar, conformat per una agradable caseta de fusta autoconstruïda que fa de sala perquè terapeutes desenvolupin les seves activitats.

El 2015, el moviment popular local establí un acord de masoveria urbana amb la propietat. Va ser un moviment pioner, que va atorgar cobertura legal i administrativa al projecte

Reunió quinzenal dels diversos col·lectius que formen part de Can Fugarolas.

El grup creix, es deixa anar i les converses s'entrecruen, es comparteixen anècdotes, records i cadascú explica projectes presents i passats d'aquests dotze fèrtils anys. Més tard, entrem a dins de l'edifici i durant més de dues hores de ruta caminem pels interiors d'aquest univers de sostres alts i bigues de ferro, rampes i escales metàl·liques, soterranis i estètica industrial reconcionada. En el recorregut s'entrecruen constantment el rastre d'un passat fabril amb elements d'un present en què desenes de projectes socials i laborals han adaptat, reformat i ressignificat l'espai per a noves pràctiques i necessitats.

LA CASA DELS COL·LECTIUS

El soterrani de Can Fugarolas és un gran viver de projectes militants i laborals. Iniciatives destacades de l'economia social i solidària s'han forjat entre les seves parets. És el cas del supermercat cooperatiu La Feixa o de la cooperativa de transport Som Mobilitat, que amb els anys han hagut d'abandonar l'espai i traslladar-se a altres llocs, donat el seu creixement i volum d'activitat.

Al centre de l'estança hi ha una gran i acollidora cuina, aportada per la Central del Circ, amb sofàs i estufes que donen caliu en el seu ús diari o durant els sopars de germanor que s'hi fan de tant en tant. Serveix també com a sala d'assemblees per a les comissions de treball. És el que la gent de Can Fugarolas anomena "el Tronc", l'òrgan de decisió col·lectiva que reuneix quinzenalment els divuit projectes que conformen el projecte. A principis de l'any 2015, es va constituir la Federació Can Fugarolas, que dotava d'un marc legal i administratiu les propostes que s'hi couen.

L'immens soterrani es continua subdividint. Un dels espais és l'anomenat "Circ de llauna", un gran magatzem ple de

prestatgeries metàl·liques i altells on diversos espais socials i companyies de circ de la ciutat poden deixar la seva infraestructura, equips de llums o escenografies.

El recorregut també ens porta al taller de reparació de bicicletes Fugabics i a la Sala Polivalent, en què artistes locals com Mario poden exhibir les creacions que prèviament manufacturen a l'espai dedicat a l'escultura, situat a la mateixa planta, i que disposa de bancs de feina i d'un forn. També hi ha espai per a la fotografia, la pintura o el treball del vidre bufat.

Bastant més gran és el Taller Comunitari, un emplaçament per a creacions i reparacions de fusteria, mecànica i ferro. "Moltes de les coses que es fan aquí van destinades a necessitats concretes de Can Fugarolas, com la gran porta de la biblioteca, o bé a escenografies i infraestructura que necessiten les companyies de circ", detalla Enric Castellà, que hi participa des dels inicis. Per mans com les seves han passat moltes de les apostes per la sobirania tecnològica de Can Fugarolas. Des de les plaques solars de la teulada a la xarxa de distribució elèctrica pels diferents espais de la nau, passant pels receptors de guifi.net. Al mateix temps, "quilòmetres de cablejat i *switchs* permeten que tot l'immoble operi amb programari lliure, servidors i eines digitals pròpies, moltes d'elles recuperades des del *hacklab*", explica Castellà, instal·lador i mantenidor d'aquesta infraestructura.

L'Espai Sotarrampa és un buc d'assaig que serveix de plataforma d'entrenament de grups musicals locals com Berberechos Blues o Afterfans, o per a jams puntuals de l'Always drinking band. Carles García, membre de la colla autogestionada de foc i bèsties Godrac, ens mostra la sala mentre critica la poca voluntat de l'Ajuntament de Mataró de cedir espais i sales d'assaig a col·lectius dedicats a la cultura popular. "L'Ajuntament té ►

Treball al taller de fusta, un dels espais de creació compartits del projecte.

► una política de ‘no fer soroll’. Per això no hi ha gairebé sales, totes són privades, allunyades dels preus raonables”, afegeix Montse Collado, una altra de les impulsores de Can Fugarolas, quan arribem a l’Underground. Es tracta de l’escenari que corona el gran soterrani. “És un espai d’espectacles, cabarets i música en directe, de sessions de jazz, de PD o de dub. Però sobretot un espai per dinamitzar culturalment Mataró i poder dotar d’oportunitats a grups emergents”, recalca. “Tots els espectacles -continua- funcionen amb bo d’ajut o taquilles inverses per a poder-nos reinvertir la recaptació en l’espai i autofinançar-nos. I ho fem també apostant per productes de neteja, refrescs, alimentació i cervesa provinents d’empreses cooperatives de l’economia social i solidària”.

CRONOPIS, UN DELS MOTORS

A la primera planta, Imma Castellà mostra orgullosa la biblioteca que ella i d’altres activistes gestionen des de fa anys. És una sala oberta al públic tots els dijous a la tarda. Està a peu de carrer i conté més de 6.000 volums.

Resseguint el laberint, però en el mateix nivell de carrer, s’obre pas un espectacular hangar diàfan i de sostres alts. Tres enormes sales separades per cortines són l’espai reservat a l’espai del Circ Cronopis i a les desenes de companyies que hi allotja. És un projecte de naturalesa autogestionària forjat a les antigues naus de Can Fàbregas, present des de l’inici de Can Fugarolas i un dels seus puntals.

Amb els anys, la companyia s’ha convertit en un referent en l’escena del circ a Catalunya, a través de festivals com el Curtcirckit del Maresme o l’Encontre Portés Acrobatics, amb

cada cop més veu en l’escena internacional. La inclusió de Cronopis en el calendari del Dia Mundial del Circ l’any 2018 o bé les llargues llistes d’espera d’artistes que volen fer residències i espectacles aquí en són un bon exemple.

“Ofereixo formació, cursos, classes d’aeris, acrobàcies, verticals i també residències per a artistes i companyies que puguin entrenar i preparar els seus espectacles”, explica un dels impulsores de Cronopis, Martí Sabatè, abillat amb tirants, un cop hem interromput el seu entrenament. “Setmanalment, passen per aquí més de 300 persones a fer alguna activitat o assaig. També s’hi fan molts cabarets i espectacles per a tots els públics en els quals fàcilment poden assistir 400 persones”, destaca.

Sebastián i Milena integren una companyia de circ de carrer alemanya anomenada Circ Balades. Aquesta setmana estan acollits a la residència de Cronopis, preparant el seu pròxim espectacle. Tota una gran sala queda reservada per als seus entrenaments. A més, poden cuinar, posar rentadores i fer ús de les dutxes. “Hem voltat molt pel món i hem trobat pocs espais com aquest. Té uns requisits molt accessibles, un procés de selecció més popular i uns preus molt assequibles”, assegura Sebastián. A diferència d’altres companyies europees, Milena sent que en aquest lloc “es respira un gran ambient de comunitat i es palpa una gran funció social, amb gent que no para de passar. Per exemple, hem conegut a la Nina, que fa costura, i ens està preparant uns complements de vestuari per al nostre espectacle”.

Es refereix al taller que Nina González gestiona en un espai separat per tàbics en els marges de la sala. Una desena de taules, màquines de cosir i multitud de teles i teixits donen

Entrenament de baldufa mentre, al fons, s'hi desenvolupa una activitat extraescolar per a infants.

a l'estança una estètica especial. “Mataró té un gran passat tèxtil. La meua família, com moltes d'altres, treballava en el sector als anys vuitanta, fos en fàbriques o en petits negocis familiars”, recorda. “Ara -prosegueix- faig cursos de costura amb teles i roba reciclada, i aporto el que puc a les necessitats de persones de la nau o de les companyies de circ. Però, sobretot, vinc per la diversitat i l'ambient que hi ha. A la meua edat, és un luxe poder conèixer altres formes de viure i totes les coses que passen aquí”.

EL PASSAT I EL FUTUR D'UN MATEIX PROJECTE

El pis superior de la nau és el que acull l'espai Coworking. És una àmplia sala d'oficines compartides amb una gran estufa, vidres transparents i taules amb ordinadors. “Aquest és un dels projectes impulsors més antics. Durant anys, aquí s'han concentrat iniciatives de tota mena, socials o laborals, d'arquitectes, fotògrafs, nutricionistes, dissenyadores, ONG, treballadores de l'economia social i solidària... Però sempre s'ha intentat que aquestes iniciatives tinguin uns criteris ètics i uns valors socials per admetre-les”, explica Eddy Roca, que disposa d'un dels seus espais de treball.

Una cuina per a aquestes treballadores autònomes serveix de separació amb el Fugart, l'altre espai de la nau. Aquí s'hi concentren sales i taules de treball per a allotjar activitats productives, sobretot de projectes professionals relacionats amb artistes tèxtils, de la ceràmica, la joieria, la pelleteria o la costura. “Com molts altres projectes, tenim els nostres cicles i debats interns sobre formes d'implicació, participació i decisió. Aquí heu vist que som moltes iniciatives i també molt diferents

entre elles; hi ha professionals amb activitats productives, jubilats, aficionats, activitats de circ, veïnes i la gent que militem en l'espai. I de vegades tenim interessos i mirades diferents”, comparteixen Eddy Roca, Gerard Izquierdo i Montse Collado al final de la ruta.

“És un miracle que hàgim arribat tan lluny. Veníem d'un món efímer, de l'okupació i dels desallotjaments, i ens ha sorprès a nosaltres mateixes haver-nos convertit en una cosa així de gran, amb tanta gent ficada, i parlar de decisions que mai hauríem imaginat, com la campanya que hem fet per guanyar el judici o plantejar-nos comprar la nau”, reflexiona Izquierdo. “Volem ser un espai obert a tot Mataró, i ens ho considerem, però mantenir un projecte així de gran sempre obert a tothom requereix energia i forces de les quals no disposem. Per ara, continuem sent una casa per als col·lectius de Mataró i volem mantenir aquesta vocació, que tothom pugui i continuï fent-se-la seva”, afegeix Montse Collado.

Tot i la seva relació ambigua amb l'Ajuntament, Can Fugarolas resisteix amb legitimitat popular i també institucional i amb un recorregut en què ha despertat mesures pioneres, com ser una de les primeres cessions en règim de masoveria urbana a la ciutat. O bé amb el seu reconeixement en els Premis Cultura Mataró l'any 2017, amb un veredict que destacava Can Fugarolas com a “exemple de compromís i cohesió social”. Les prop de 600 sòcies del projecte o les mostres de suport que va aconseguir amb la seva campanya contra el procediment judicial de desallotjament iniciat per la Sareb, fan que aquesta gran casa del poble pugui continuar caminant encara molts anys. ●

La complicada segona vida

TEXT: **ANDREA ARNAL**
 COMUNICADORA CIENTÍFICA
 I MEMBRE DEL CREAF
 INFOGRAFIA: **MARIA CONILL**

Per avançar cap a un sistema energètic basat en fonts renovables i deixar enrere la dependència dels combustibles fòssils, caldrà fabricar milions d'aerogeneradors, desplegar plaques solars arreu i transformar profundament el nostre sistema elèctric. Així mateix, perquè la mobilitat sigui del tot elèctrica, també caldrà impulsar la producció massiva de vehicles elèctrics i de les bateries que els alimenten. I en aquest nou escenari sorgeix un nou repte: el desenvolupament miner.

Encara que la transició energètica sovint es presenta com una solució neta sense contradiccions, sense una estratègia clara de reaprofitar materials i de minimitzar els impactes associats a l'extractivisme, correm el risc de reproduir el model extractivista que externalitza els impactes ambientals i socials associats a l'obtenció dels recursos. La fabricació d'imants per a molins de vent, cèl·lules fotovoltaïques, dispositius electrònics i bateries elèctriques depèn de l'extracció de materials crítics i terres rares. Aquesta activitat, concentrada en pocs països –amb la Xina al capdavant– arrossega greus problemes d'impacte ecològic i justícia ambiental. Davant d'aquest model, la comunitat científica planteja el reciclatge d'aquests materials; és a dir, recuperar metalls de dispositius al final de la seva vida útil per reduir la pressió sobre la Terra i avançar cap a una vertadera sobirania energètica. El camí, però, no és senzill. El reciclatge de materials crítics s'enfronta a un laberint de barreres. Els processos són tècnicament complexos, en alguns casos requereixen nivells de puresa extrema –no sempre assolibles– i, sovint, els costos econòmics superen els beneficis, fet que provoca que projectes pilot prometedors acabin guardats en un calaix.

La Unió Europea s'ha marcat un objectiu ambiciós: que el 2050 almenys un 25% dels materials crítics procedeixin del reciclatge i no de mines. Tenint en compte que hi ha una veritable lluita per controlar els materials crítics, serem capaços de tancar el cercle a temps perquè la nostra energia sigui neta i sobirana també en els materials que utilitza, i no dependre així de l'extractivisme?

CRÍTICS AL VOLANT I A LA BUTXACA

MOBILITAT ELÈCTRICA

Liti
 Níquel
 Cobalt
 Grafit
 Manganès

La mobilitat elèctrica és el principal motor de creixement de la demanda de minerals crítics. Un cotxe elèctric n'utilitza sis vegades més que un vehicle de combustió convencional. La pressió sobre els recursos augmentarà amb l'electrificació massiva de turismes, autobusos, camions de repartiment i motocicletes. Les bateries d'ions de liti, majoritàries al mercat, necessiten diversos minerals crítics en proporcions variables segons la química utilitzada.

L'emmagatzematge d'energia en bateries és clau per equilibrar l'oferta i la demanda en sistemes amb alta penetració de renovables i garantir estabilitat i resiliència de la xarxa.

EMMAGATZEMATGE ENERGÈTIC

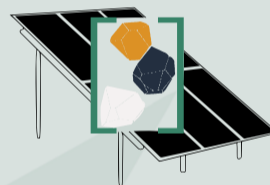

Liti
 Níquel
 Cobalt
 Grafit

ENERGIES RENOVABLES

Les instal·lacions de generació renovable depenen intensament de minerals crítics i materials estratègics, i requereixen infraestructures completament noves dins la transformació cap a un model energètic verd.

INSTAL·LACIONS FOTOVOLTAIQUES

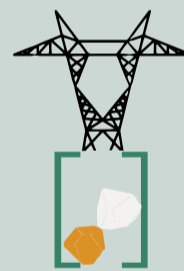
Coure (cablejat)
 Silici (cèl·lules solars)
 Alumini (marcs dels panells)

PARCS EÒLICS

Coure (bobines del generador)
 Terres rares (imants permanents)
 Acer (estructura)

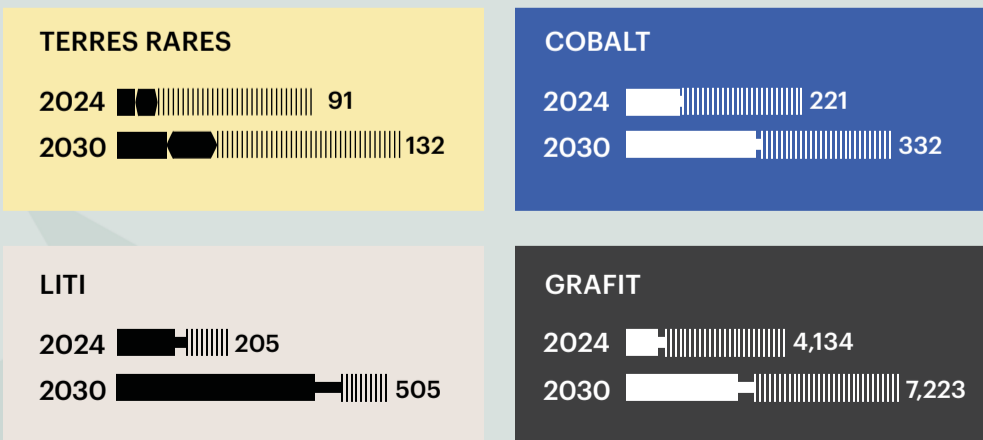
XARXES ELÈCTRIQUES MODERNITZADES

Coure
 Alumini

Font: Universitat Europea

L'AUGMENT DE LA DEMANDA DELS MATERIALS CRÍTICS FONAMENTALS PER A LA TRANSICIÓ ENERGÈTICA (EN KILOTONS)

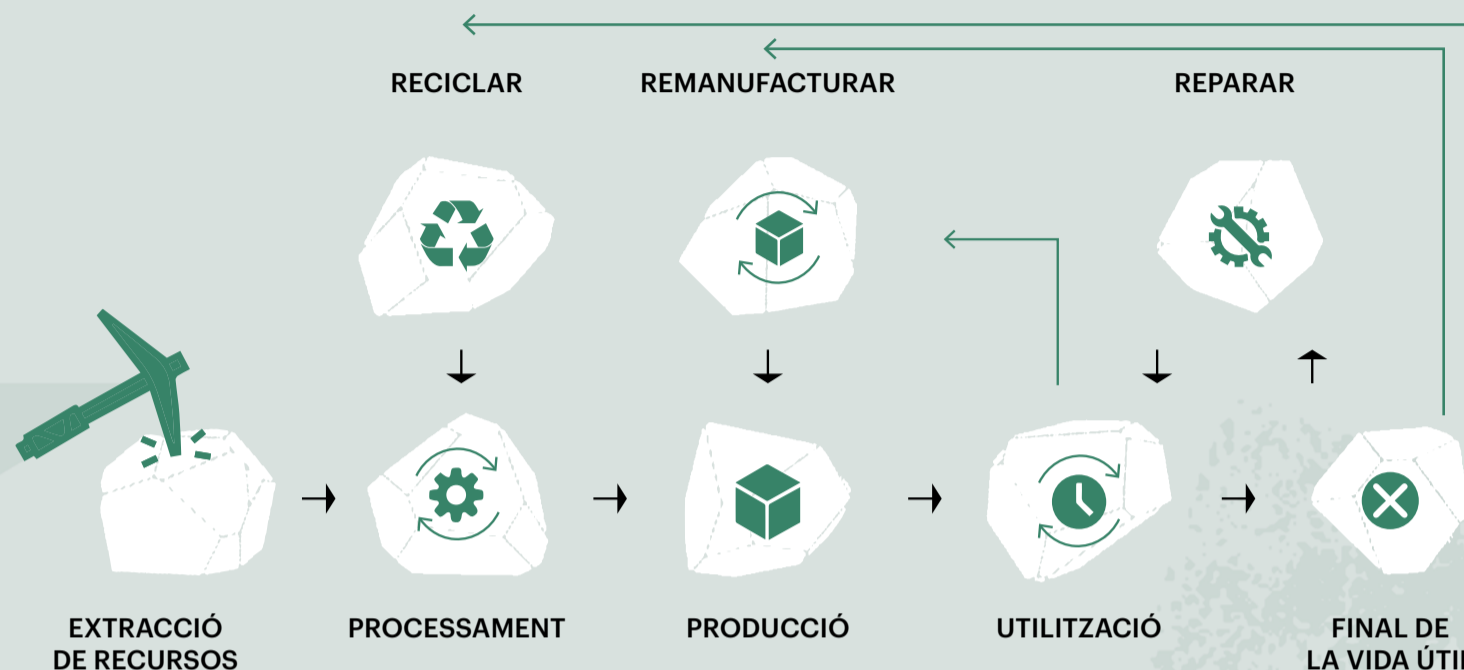

Font: Statista / IEA

■ Vehicles elèctrics
 ● Vent (imants)
 ■ Emmagatzematge de bateries de xarxa
 ▨ Altres usos

dels materials crítics

COM ES RECICLEN?

PER SABER-NE MÉS:
 Materiales y materias primas críticas en la transición energética
 Oficina de Ciència i Tecnologia del Congrés dels Diputats espanyol (2024)

Font: Frontier Technologic Issues | Juliol de 2025

MÈTODES DE RECICLATGE

LA PIROMETAL·LÚRGIA:
 Es basa en processos de fosa a altes temperatures. És eficaç per al reciclatge de metalls a gran escala, com l'alumini i el coure. L'alt consum energètic d'aquesta tecnologia la fa menys viable en regions amb subministraments elèctrics inestables o costos elevats de l'energia.

LA BIOLIXIVIACIÓ (BIOLEACHING):
 Utilitza bacteris que extreuen metalls com el coure, el níquel o l'or a partir de residus electrònics o minerals de baixa llei. És una alternativa de més baix cost i més baix consum energètic respecte als mètodes tradicionals.

LA HIDROMETAL·LÚRGIA:
 Procés basat en tractaments químics. Recupera metalls com el cobalt i el coure a partir de residus miners. Existeixen desafiaments en termes d'escalabilitat i d'accés als productes químics necessaris.

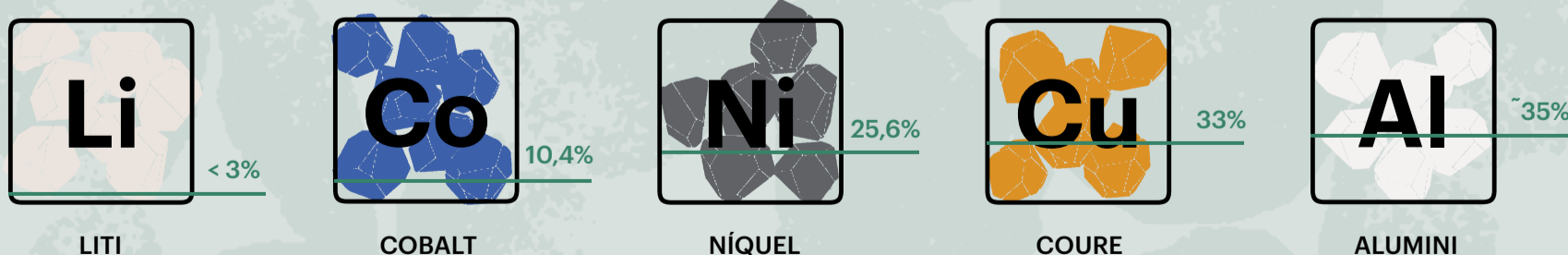
TÈCNiques DE RECUPERACIÓ A BAIXA TEMPERATURA:
 En són exemples la molta criogènica i la separació mitjançant dissolvents. Són altament eficaçes per recuperar materials delicats com les terres rares i components de bateries

EL RECICLATGE DIRECTE:
 Se centra a reacondicionar components intactes, com els càtodes de bateries, sense processos químics ni desmuntatges físics complexos.

Font: Towards Sustainable Lithium-Ion Battery Recycling: Advancements in Circular Hydrometallurgy.

PERCENTATGE DE RECICLATGE DELS PRINCIPALS MATERIALS CRÍTICS

Font: Statista / IEA

Virtualitat que toqui de peus a terra

TEXT: ANNA MUNDET MOLAS

INVESTIGADORA DE LA UNIVERSITAT POMPEU FABRA

I ACTIVISTA A ECOLOGISTES EN ACCIÓ

IL·LUSTRACIÓ: AITANA GIRÁLDEZ

Mentre naveguem per un món a les portes del col·lapse mediambiental, els relats al voltant del progrés tecnològic no només van en la direcció oposada a les solucions de decreixement que exigeixen els límits planetaris, sinó que, a més, les estètiques que els acompanyen són també font de contradiccions. Les imatges que fem servir per imaginar el futur s'inscriuen en un maximalisme digital molt demandant energèticament, que premia l'alta resolució, la hipersaturació, la sobrecàrrega visual, la predominança del vídeo i la generació de visuals amb intel·ligència artificial.

Aquestes estètiques no només dibuixen un món irreal, estandarditzat gràficament, sinó que també acceleren el canvi climàtic per mitjà d'una bombolla tecnològica global que promou l'expansió sense fre d'infraestructures amb un alt impacte ambiental sobre el territori. El flux incessant d'imatges i vídeos que veiem i descarreguem cada dia d'internet són GB de dades en moviment que emmagatzemades en arxius físics en centres de dades, que viatgen per xarxes de fibra òptica, rúters, antenes i connexions 4G o 5G, fins a arribar als dispositius.

Tot plegat conforma l'entramat físic del mal anomenat núvol: formigó, ciment, acer, aigua, energia, cables submarins de coure, i liti, níquel i terres rares tacades de sang per mitjà de la mineria extractiva al sud global. El consum d'electricitat dels centres de dades s'ha triplicat en l'última dècada a causa de l'augment de la demanda de *streaming*, el processament al núvol i ara, sobretot,

pels requisits computacionals massius de la intel·ligència artificial generativa. De fet, produir una única imatge amb un model d'IA generativa comercial pot gastar tanta energia com mitja càrrega de la bateria d'un mòbil intel·ligent estàndard (segons dades de l'ACM Digital Library del 2024). Generar un vídeo de menys de 15 segons, per altra banda, demanda 4 litres d'aigua per refredar els sistemes de computació i un consum energètic d'1kWh, que és el que gasta un forn domèstic encès durant una hora.

Les imatges d'alta resolució se succeeixen sense pausa i ho omplen tot, erigint un mur de ciment armat que ens impedeix entrar en contacte amb el món natural que ens envolta i sentir com a nostres les ferides dels paisatges que sacrificuem i l'extinció silenciosa d'espècies que devora la biodiversitat. Quan les imatges són massa detallades, massa saturades, i se succeeixen en una freqüència i a un ritme tan accelerats, ja no som capaces de percebre-les, d'entendre-les ni de pensar-les. Esdevenen un soroll de fons que aniquila qualsevol mena de reflexió.

Això ens està portant, com a societat, a una transició epistemològica sense precedents: les imatges que fins ara havien representat el món ara el comencen a substituir. Aquesta ruptura de la referencialitat té implicacions simbòliques molt profundes: a mesura que les representacions del món estan cada vegada més desconnectades dels seus orígens físics (un fenomen que algunes autores anomenen virtualisme) el món en si comença a desaparèixer simbòlicament. Què vol dir ai-

xò? Que tot i que el món material continua existint, ha deixat de tenir sentit per nosaltres, ja no és reconoscible. I quin món serà aquest? Precisament un món que tampoc podem imaginar. Vivim en una època marcada per una crisi profunda de l'experiència, del sentit i sobretot, de la imaginació, que juntament amb una institucionalització de la realitat segons la lògica del consum i l'acumulació de capital, bloquegen qualsevol alternativa o desviació del relat tecnooptimista. Ens han segrestat qualsevol potencial polític que li pogués quedar a la imaginació, que s'ha convertit en un consum passiu de mons prefabricats i simulacions frenopàtiques de la realitat.

En aquesta nova hegemonia cultural sense-sentit, la intel·ligència artificial generativa és la principal fàbrica de producció d'imatges-fantasma, visions sintètiques de futurs materialment insostenibles, que saturen el nostre present a la vegada que dissolen qualsevol possibilitat de futur. Són un parany del qual cal fugir: mentre consumeixen silenciosament recursos clau en la lluita contra el canvi climàtic, provoquen una saturació simbòlica que ens impedeix relacionar-nos de manera saludable amb el món físic i imaginar alternatives als sistemes que el fan inhabitable. I si a partir de demà, totes les imatges del futur pel qual lluitem fossin en baixa resolució? I si s'adaptessin al clima o a l'energia disponible en el moment en què es produeixen? I si tinguessin caducitat, fossin efímeres i no es poguessin emmagatzemar de manera infinita? Canviarien aleshores la nostra manera de pensar el futur?

La crisi ecològica és també una crisi de la representació. Un nou règim visual podria canviar la forma com ens representem com a animals humans dins de la biosfera

Amb un llenguatge digital dominat per la definició infinita, la producció incessant i la perfecció sintètica, correm el risc d'anul·lar un sentit real de la percepció del nostre entorn i desactivar la imaginació d'un futur coherent amb els límits planetaris

Aquest nou règim visual no només ens permetria reduir el consum energètic global, sinó que podria canviar la manera com ens pensem i ens representem com a animals humans dins de la biosfera. Un règim visual basat en la finitud, en la fragilitat i en la interdependència pot ajudar-nos també a desplaçar l'antropocentrisme imperant. La crisi ecològica és, en molts sentits, una crisi de la representació. Mentre les nostres estètiques digitals estiguin dominades per la resolució infinita i la perfecció sintètica, amb imatges que prometen futurs tecnològics sense conseqüències mentre la seva producció explota els recursos finits de la Terra, ens serà impossible activar la imaginació d'un futur coherent amb els límits planetaris. És per això que necessitem amb urgència contra-narratives estètiques que ens recordin que la tecnologia no és mai neutral i que és materialment i ecològicament costosa.

Per què no reivindicuem i posem de moda formats lleugers compatibles amb programari més antic i que gasten menys energia? La permacomputació és una disciplina inspirada en els principis de la permacultura, que busca integrar la tecnologia en els límits planetaris de la biosfera. És una nova manera de computar que aposta per valors com la suficiència i la resiliència i resisteix l'obsolescència programada a través de la reparació i la reutilització de dispositius antics o dels anomenats *zombie media*. També aposta per una altra relació amb les imatges, que abraça els límits tècnics, la baixa resolució intencional i el disseny adaptatiu al clima.

Mentre la cultura digital predominant té una preferència clara pel maximalisme i el fotorealisme -l'alta fidelitat, la complexitat i el detall com a sinònim de "millors gràfiques"- les estètiques del decreixement digital abracen la baixa complexitat com a

font de bellesa. Es tracta d'una estètica de la lentitud i la restricció que fuig dels corrents de mercantilització de la nostàlgia i el màrqueting del retorn a un passat *vintage* i es reivindica com una alternativa pragmàtica, compromesa amb el futur postdigital, que reconeix la fragilitat dels sistemes que habita. Inspirada en subcultures d'art computacional com la *demoscene*, el *low-tech* i els moviments de cultura lliure que prioritzen accessibilitat i reparabilitat, la bellesa aquí és la dels límits, la de l'eficiència expressiva d'una estètica que assumeix menys energia, menys amplada de banda, menys potència de càlcul, més lentitud i més interrupcions: que accepta la degradació digital de les dades finites que es corrompen (el *bit rot*), els discs durs que fallen i els servidors que s'apaguen; que trenca amb la il·lusió de la permanència i la memòria infinita i treballa amb idees tan radicals com el compostatge digital (la caducitat d'unes dades que, arribat el moment, es descomponen com ho fa la matèria orgànica) o els processos que reivindiquen el dret a l'oblit i es resisteixen al *total recall* del capitalisme de la vigilància.

L'economia dels mitjans, el més és menys, permet redescobrir i experimentar amb tècniques obsoletes de minimització de dades com el *dithering* (tramut per produir colors amb una il·lusió de profunditat i ombres major en imatges de baixa resolució) o les estètiques adaptatives al clima que funcionen connectades a bateries solars i fluctuen en color, densitat, contrast i definició en funció d'una cosa tan fonamental per la vida com la interacció del Sol amb la Terra.

La baixa resolució i la visibilitat del píxel ens recorda que les imatges no són l'únic món que tenim, que un altre món, de carn i ossos, continua existint a fora, més enllà de les finestres. ●

Desitjos sense guió

TEXT: **MAGDA VAZ I ELISENDA DIAZ**

INVESTIGADORES SOBRE CONSENTIMENT, DESIG I SEXUALITAT

IL·LUSTRACIÓ: **SARA VILLARTA**

El consentiment és un concepte extensament debatut. En sentim a parlar a les notícies i a les xerrades amb amigues; s'aplica tant per a les visites mèdiques com per a les experiències íntimes. El consentiment sexual és un tema recurrent als debats polítics, als espais activistes o als productes culturals. Sovint l'ubiquem dins de la lògica patriarcal, on la dona és la responsable d'establir límits als "intents" masculins, naturalitzats i acceptats culturalment com a inevitables, com explica la Yoliliztli Pérez-Hernández. Això no és una sorpresa, si tenim en consideració que model té un llarg recorregut històric. Tal com recorda la filòsofa Geneviève Fraisse, el consentiment va néixer a l'antiga Grècia com un pacte matrimonial que es feia entre homes –el pare i el gendre–, sobre la dona. Avui, l'eix patriarcal segueix intrínsecament vinculat a la violència sexual i, així, afecta el plantejament del consentiment. Ara bé, en les experiències dissidents, quins altres factors operen a l'hora de consentir?

Una de les escenes que millor reflecteix la invisibilització del consentiment fora de l'eix heterosexual és el de la sèrie *I May Destroy You* (2020), de Michaela Coel. Aquest producte audiovisual ens ofereix una mirada sobre el consentiment des de l'experiència de la protagonista, però també des d'altres personatges, com ara el seu amic Kwame. Al llarg dels capítols, el consentiment no apareix només una qüestió de gènere o sexualitat sinó que alhora rau en la racialització dels personatges. En el cas de Kwame, ens ensenya l'experiència des del punt de vista d'una persona negra i gai, assenyalant com el sistema jurídic, però també la comu-

Des d'entorns transfeministes i de les dissidències sexuals i de gènere, s'exploren experiències en què en les relacions sexoafectives, més enllà de ser una eina per comunicar els límits individuals, doni lloc a nous codis relacionals que permetin explorar el desig

nitat més propera, fallen a l'hora de donar resposta quan un desconegut amb el qual havia quedat mitjançant una aplicació l'agredeix sexualment. Mentre la denúncia de la protagonista ha sigut tramitada sense inconvenients, l'escena on Kwame declara la seva agressió a comissaria condueix a la frustració i la incomprensió.

La manca de recursos a l'hora d'afrontar el consentiment fora dels rols blanc-cis-heteronormatius no és només un cas aïllat d'aquest context, sinó que forma part de la invisibilització activa del consentiment en contextos dissidents. Aquesta mancança sol afectar especialment en les primeres experiències sexuals. Començant per l'educació, és fonamental destacar com moltes vegades el professorat evita parlar-ne, o acaba les converses quan es parla de les relacions dissidents, fet que propicia la sensació de tabú i pot provocar que part de l'estudiantat amagui les seves identitats per evitar assenyalaments. A conseqüència d'aquesta manca d'abordatge, moltes vegades, les relacions tenen lloc en secret, i d'aquesta manera s'incrementa el risc i s'afecta el potencial d'agència de les persones.

A la vegada, el model heteronormatiu presenta els homes com a persones sempre actives i predisposades a tenir relacions sexuals, fet que es trasllada a una realitat gai on s'entén que sempre s'està consentint i que, per tant, no existeix la manca de consentiment. Aquest estereotip situa a les dones en un rol passiu, incapaç d'exercir violència, i dona a entendre que les relacions entre dones estan lliures de violència. La transferència d'aquest model reafirma la idea que l'única víctima possible és una dona heterosexual -blanca i normativa. Altres estereotips que intercedeixen

a l'hora de consentir són el fet d'assumir la imposició de ser sexualment actives -plantejament que afecta les persones de l'espectre *asex-*, o una justificació de violència cap a persones bisexuals i pansexuals a causa de l'estereotip de promiscuïtat que arrossegueu.

Però, a part d'aquesta transferrència, iniciatives com les jornades Consentiments Dissidents. Espais, pràctiques i desitjos que es van celebrar el novembre al Centre LGTBI de Barcelona ajuden a repensar el consentiment fora de l'esquema cis-heteronormatiu.

Per una banda, davant la manca

persones es comuniquen amb codis i gestos. En aquests espais el consentiment no requereix una valoració prèvia, sinó que permeten, mitjançant els codis, unes negociacions del desig i del plaer.

En altres espais autogestionats des del transfeminisme i les dissidències lèsbiques i bisexuals, el consentiment passa pel joc i implica la predisposició d'establir límits que permetin explorar el desig. En són un exemple les saunes *bolleres* o les *sexparties*, on el consentiment es revela com a eina per a transcendir els guions sexuals establerts. Aquests espais doten les persones d'informació

El recorregut històric de criminalització de les dissidències ha condicionat les pràctiques basades en un armari, com el 'cruising' o les saunes, en què el desig es negocia mitjançant codis

de recursos educatius i referents, l'experimentació i exploració forma part intrínseca del consentiment en les experiències dissidents. Per altra, el recorregut històric de la criminalització de les dissidències -el fet que moltes pràctiques sexuals consentides entre adults han estat perseguides per la llei- ha condicionat les pràctiques basades en un armari. Activitats com el *cruising* o espais com les saunes mantenen un anonim, en el qual les

prèvia i acompanyament, i el consentiment adquireix la dimensió de la gestió col·lectiva.

El consentiment, més enllà de ser una eina per comunicar els límits individuals, donaria lloc a una agència relacional. Tot i que aquests espais no estiguin exempts de violències, el potencial de la perspectiva dissident rau a entendre aquest consentiment com una base des d'on explorar altres desitjos fora de la norma. ●

“Tenim testimonis de ‘devolucions en calent’ que poden condemnar la UE”

Bruno Álvarez (Xixón, 1987) feia un voluntariat a Atenes l'hivern de 2017. Va rebre unes imatges de gent demanant refugi a Sèrbia i va decidir anar-hi. "Hi havia prop de mil persones, el 25% o 30% menors sense acompanyar. Vam fer venir gent d'Atenes i vam muntar la cuina", recorda. Així va néixer No Name Kitchen, que avui opera a Sèrbia, Bòsnia i Hercegovina, Bulgària, Itàlia i Ceuta, en defensa dels drets de les persones que migren.

TEXT: **MARIANA CANTERO**

FOTOGRAFIA: **VICTOR SERRI**

Bruno Álvarez reconeix que, arran del primer viatge que va fer als Balcans des d'Atenes, on residia, fa nou anys, va quedar totalment enganxat a la causa de la defensa de les persones en trànsit migratori. Després de parlar amb la seva família, va decidir dedicar-s'hi a temps complert: durant tres anys va fer-ho com a activista, fins que en fa cinc van poder professionalitzar part de l'estructura de l'organització. "El projecte es diu No Name Kitchen [Cuina sense nom, en anglès] perquè el primer dia que ens vam posar a cuinar allí, el col·lega que va venir d'Atenes, que era un professional dels fogons, va plantejar com ens dèiem. Com que no hi havia nom pensat, vam posar la paret "No Name Kitchen". Va sorgir com una cosa molt puntual, d'una necessitat molt clara de donar un plat de menjar calent a les persones que eren allí. L'ajuda estava prohibida, vam haver d'entrar al país fent veure que hi anàvem d'Erasmus", explica.

El projecte de la cuina sense nom va anar evolucionant amb els moviments de les persones que van conèixer i també amb les seves necessitats. El maig del 2017 es va produir el desallotjament de la cuina de Belgrad i les persones que atenia No Name Kitchen es van traslladar a diferents camps de refugiades a Sid, a la frontera entre Sèrbia i Croàcia. L'equip va anar cap allà. "En aquell moment

No Name Kitchen documenta les violències contra les persones que migren, prenent imatges a les fronteres. "Han hagut de passar moltes morts perquè els mitjans en comencin a parlar", assenyala Álvarez

hi havia entre 150 i 200 persones, i vam fer una rèplica del que fèiem a Belgrad, però una mica més estructurats. Llavors servíem esmorzars, fèiem sopars, vam començar a oferir dutxes, i a repartir mantes", detalla l'activista. Però a banda de la part més assistencialista, l'organització també va desenvolupar una línia de treball més política i va començar a denunciar les devolucions il·legals de les persones que arribaven a Croàcia, treballant per documentar unes pràctiques de les quals tothom parlava. "Vam començar a veure mossegades de gossos, cops, telèfons trencats, la gent ens deia que els robaven... ens contaven moltes històries", relata Álvarez.

Des d'aquell moment, l'organització va dedicar-se a documentar les devolucions il·legals, situant-se en frontera i prenent imatges que verificaven les contínues violacions als drets humans. Fruit d'aquesta tasca va néixer la Xarxa de Monitoratge de la Violència en Fronteres (BVMN per les seves sigles en anglès), una estructura col·laborativa amb altres associacions que es dedica a denunciar les violències contra les persones que migren. També impulsa el *Black Book of Pushbacks* (literalment, "Llibre negre de l'empenta per l'esquena"), un dossier que s'entrega a la Unió Europea amb més de mil testimoniatges de violència fronterera.

El fet de recopilar informació sobre les violacions als drets humans implica, primer, acompanyar les persones afectades, però també guanyar-se la seva confiança i proporcionar-los un lloc segur perquè puguin explicar la seva experiència. Segons explica Álvarez, unes condicions difícils d'aconseguir per les organitzacions de suport més grans, que de vegades no estan interessades a treballar la incidència política o la denúncia a partir del que veuen.

"El que fem és el que ens han marcat les persones que acompanyem. La gent, igual que travessa per Sèrbia, passa a Croàcia, des de Bòsnia. Llavors vam començar a fer rèpliques dels projectes i l'operatiu que ja havíem après. Quan vam poder alliberar algunes persones de l'organització, vam decidir que es dediquessin, en primer lloc, a recopilar informació. Ara continuem denunciant i almenys posant per es-

crit tots els testimonis perquè quan algú es proposi condemnar la Unió Europea, per totes aquestes males praxis, no es pugui dir que no se sabia. Que com a mínim no quedi en l'oblit. Han hagut de passar molts casos, moltes morts perquè des dels mitjans se'ls comenci a donar veu", reflexiona el fundador de No Name Kitchen. A tall d'exemple, Álvarez recorda a Madina, una nena de sis anys que va morir atropellada per un tren durant una expulsió il·legal, un cas en què s'acusa la policia croata com a causant de la mort.

L'organització ha detectat moltes persones d'origen afganès, pakistanès, iraqüià, iranià, algerià o marroquí, entre d'altres, que volen amb visat a Turquia. En teoria, si arriben a territori europeu, haurien d'adquirir l'estatut de refugiades, si així ho sol·liciten. Tanmateix, moltes d'aquestes migrades mai no arriben a causa de les devolucions en calent. "Els munten a una furgoneta i els deixen a la frontera amb Sèrbia, Bòsnia o Turquia", conta Álvarez. No Name Kitchen intenta ara recopilar més informació per poder presentar un litigi estratègic en el futur i identificar qui és responsable d'aquestes actuacions.

El Pacte de la Unió Europea sobre migració i asil -un marc regulador que es va aprovar ara fa un any i mig- ha avalat, segons han denunciat diverses organitzacions i col·lectius, les polítiques més conservadores en la matèria, reforçant les teories que relacionen migració amb qüestions que tenen a veure amb la seguretat i el control. "La major part de la ciutadania no era conscient del que s'estava fent. És un pacte que criminalitza", opina Álvarez.

I si les polítiques governamentals en migració s'han impregnat dels corrents ideològics de les dretes més extremes europees, els seus discursos d'odi també estan calant al teixit social. Per això, No Name Kitchen treballa actualment per desenvolupar un argumentari en contra d'aquests relats i també en la sensibilització a adolescents i joves. "Hem de començar a veure com ens organitzem, perquè només cal veure com estan creixent els discursos d'odi a tot arreu. Des de l'Hongria d'Orbán, a la Itàlia de Meloni i o l'Espanya d'Abascal; ja són aquí", rebla Bruno Álvarez. ●

All tendre i suau, cull-lo quan l'hivern decau

TEXT: **SARA ROMERO ORTS**

FOTOGRAFIA: **VICTOR SERRI**

Arribem a l'horta i veiem les tiges verdes, llargues i primes dels alls ben crescudes. Agafem un manoll amb una mà i amb l'altra ens ajudem de l'aixadeta per a desenterrar-lo. A la tardor, vam enfonsar una cabeça d'all a dos dits sota terra i, després de tres o quatre mesos calçant-lo, els nous alls estan llestos per ser collits. Si ens esperarem més, el bulb petit i suau es faria cabut amb un gust massa fort i picant.

L'all tendre és una modalitat de cultiu característic del litoral mediterrani en què la recol·lecció de l'all s'avança al moment inicial de formació del bulb. És la mateixa hortalissa, però en un estat immadur. De fet, a diferència del tendre, l'all sec naix de la sembra d'una sola dent i el seu creixement s'allarga molt més (en alguns llocs, fins a nou mesos). Tanmateix, aquest brot jove té les mateixes qualitats nutricionals que l'all sec: diürètiques, antibacterianes, expectorants i antioxidants, un gran nombre de micronutrients i vitamines.

Bo per als constipats i antibiòtic natural, l'all tendre conté, a més, un contingut més elevat d'aigua. Això li confereix una textura cruixent conjuntament amb un gust suau i dolç que facilita una millor digestió. A la cuina, es fa servir picat, tallat, en làmines, salat, cuit al forn o al foc, o bé en sopes, arrossos, remenats, salses o sofregits.

Amb tot, a causa de les altes temperatures, l'envelliment i la desagrarització del camp, cada vegada se'n cultiven menys. Per això, iniciatives com el FirAll de Xàtiva, a la Costera –un poble de referència a escala històrica i productiva en el cultiu de l'all tendre– tracten de donar-li valor i de mostrar la seua versatilitat gastronòmica any rere any.

GENER | **FEBRER** | **MARÇ** | ABRIL | MAIG | JUNY | JULIOL | AGOST | SETEMBRE | OCTUBRE | NOVEMBRE | DESEMBRE

CASSOLA D'ABADEJO AMB ALLS TENDRES

INGREDIENTS (per a quatre persones):

- 600 g d'abadejo
- 1 manoll d'all tendres (5 o 6 brots)
- 3 tomaques senceres en conserva
- Julivert
- Vi blanc
- Unes fulles de Llorer
- Pebre roig i nyora.
- Oli d'oliva.
- Sal

ELABORACIÓ:

1. Dessaleu l'abadejo i trossegeu-lo a taquets.
2. Peleu, netegeu i trossegeu els alls.
3. Talleu-ne les arrels i la tija verda.
4. Esmicoleu les tomaques i piqueu el julivert.
5. Enceneu la paella de mànec a foc baix amb un raig d'oli i sofregiu els alls.
6. Quan els alls agafen color, afegiu la tomaca i el julivert. Ací podríeu afegir altres verdures que vos vinguen de gust, com pèsols o bolets.
7. Remeneu constantment i afegiu el llorer i la sal. Opcionalment, també pebre.

8. Deixeu-ho coure uns minuts i, abans d'apagar el foc, afegiu-hi el pebre roig i la nyora.
9. Amb un raig d'oli a la cassola de fang, ubiqueu-hi el bacallà amb la pell a sota.
10. Aboqueu-hi mig got de vi, un raig d'oli i dos dits d'aigua.
11. Aboqueu el sofregit per damunt i enforneu la cassola a 180°.
12. Deixeu-ho coure tot 25 minuts i ja està a punt per servir.

Per a una versió vegana, podeu fer servir talletes de tofu ferm amb alga nori de la mateixa mida embolicades amb paper d'arròs.

'La veu de les muntanyes', ja en obert a YouTube i a La Guixeta

El documental treu a la llum els assassinats franquistes de masovers a les comarques de Castelló

Directa

Publicitat

Digitalització amb sobirania tecnològica

SomNúvol.coop

- Som cooperativa
- Som tecnològica
- Som programari lliure

hola@somnuvol.coop

arc

Assegurem compromís

www.arc.coop

KAMILOSETAS MUSKARIA

distribuïdora llibertària

www.nodo50.org/kamiloasetas
kamiloasetas@nodo50.org

ger

ENTITAT CULTURAL I ESPORTIVA

C/ del P1 25, Ribes, (Garraf), Països Catalans
08810. Tlf: 93 896 12 00. ger@mesvilaweb.com

...aquest estiu posem la directa amb la nova web
www.entitatger.cat

Colectiu Ronda

Defensem tots els teus drets

www.ronda.coop
T. 932682199

LA CIUTAT INVISIBLE

LIBRERIA CRÍTICA DE BARRI
CATÀLEG DE ROBA
ESTUDIS COOPERATIUS I COMUNALS
GESTORIA I ASSESSORAMENT
ECONOMIES FEMINISTES

Riera d'Escuder, 38 (08028) - 932 989 947 - invisible.coop

Hooooooooooooo

4.500 subscriptores
100.000 visites úniques al mes

ooooo

oooooooooooooooo

ooo Anuncia't a la Directa **ola!**
publicitat@directa.cat

una altra economia és necessària
una altra forma d'estalviar ja és possible

coop57

serveis financers ètics i solidaris

www.coop57.coop

Benvingudes a la comunitat del llibre crític

Fes-te sòcia de la llibreria crítica
La Repartidora des de 50€/curs

Decoracions · Llibres gratis · Assolbres anual de sòcies

C/ Ramoní Rafael Tranyeres II 60a
Benicàssim - València
960 83 56 13 - larepartidora.org

La Directa utilitza els serveis de

foli verd

gràfiques

foliverd.net
foli@foliverd.net
C. de la Llibertat 44,
Gràcia, 08012
Barcelona

LA DES KOMUNAL

Menú del dia
de dilluns a divendres
de 13:00 h a 15:30 h
Reserves a 93 119 06 92
ladeskomunal.coop

COLLECTIU PUNT 6

URBANISME FEMINISTA

PER UNA TRANSFORMACIÓ RADICAL DELS ESPAIS DE VIDA

NOVA EDICIÓ EN CATALÀ
AMB PRÒLEG D'ANA POLO

FOTOGRAFIA: **ROBERTO PALOMO**

Feria, Extremadura, 13 de novembre de 2023. L'àvia de l'autor de la fotografia, Silvestra Indias, amb 90 anys, rep les restes mortals del seu pare, desaparegut 87 anys abans, a l'inici de la Guerra Civil Espanyola a aquesta localitat extremenya, quan ella era una nena de 3 anys. Aquesta imatge forma part del projecte Filles de l'Oblit.

Sèrbia

Tomba sense nom ni data,
en estat d'abandonament,
al cementiri de Sid, al nord
de Sèrbia.

LES MORTS SENSE NOM A LA RUTA BALCÀNICA

Moltes persones que es desplacen de Sèrbia a Croàcia moren a causa del control fronterer que les empeny a transitar per llocs perillosos. De molts d'aquests cossos ningú no se'n fa càrrec i són sepultats sense identificació. L'organització Collective Aid documenta les seves històries

TEXT I FOTOGRAFIA: **PAULA LLOPIS**
SID, SÈRBIA

El trajecte entre Sarajevo i Belgrad dura nou hores. Són vora 300 quilòmetres. Si es fa amb transport públic, l'autobús voreja les serralades dels Balcans per carreteres estretes i cada cop més elevades. Es tracta d'una ruta molt transitada: camions amb mercaderies que venen o van cap al territori de la Unió Europea, cotxes que es desplacen de poble fronterer a poble fronterer, autobusos plens de gent que visita les seves famílies. La frontera té, a més, un separador físic: el riu Drina, cal vorejar-lo fins a trobar un lloc de pas.

Aquest recorregut es torna més complicat si la persona que l'intenta resseguir no té passaport d'un estat europeu. Per a les persones que fan la ruta migratòria dels Balcans, "fer el *game*" -com s'anomena col·loquialment l'exercici d'anar travessant fronteres, o intentar-ho- sovint consisteix a caminar durant dies. Per evitar ser vistes, sovint busquen passar-hi per les zones més inaccessibles, com ara àrees boscoses o muntanyoses. Aquest terreny comporta multitud de dificultats, com el pas de rius, temperatures molt baixes i rutes perilloses, a més de l'amenaça constant de la policia fronterera.

Segons denuncia l'organització no governamental internacional Collective Aid, que treballa principalment en solidaritat amb col·lectius refugiats o desplaçats a Europa, el procés pot comportar dies o, en alguns casos, setmanes caminant. Per intentar moure's de manera discreta i ràpida, moltes persones en aquesta situació porten al damunt les pertinences mínimes, el que cap en una motxilla. El resultat és que passen molt de temps sense menjar o refugi. Fins i tot si aconseguen passar la línia fronterera, sovint són interceptades, sotmeses a violència, desposseïdes de les seves pertinences i retornades a l'altra banda de la barrera, deixant-les en una situació pitjor que abans de començar i obligant-les a reprendre de nou el difícil trajecte.

EMPESES A LES MUNTANYES

"No tenen alternativa", assenyala Sara Chianchiano, investigadora i autora de l'informe "Esborrat en la vida i la mort: interseccionant injustícies a què s'enfronten les persones en moviment a

Sèrbia", una iniciativa de Collective Aid. "La criminalització de les persones en moviment i la hipermilitarització de les fronteres amb l'ús de dispositius d'alta tecnologia i intel·ligència artificial, fa que travessar pels llocs *oficials* comporti un alt risc de detenció i violència perpetrada per la policia fronterera", apunta Chianchiano. "Després d'una operació policial i militar a gran escala a la frontera de Sèrbia amb Hongria, l'any 2024, una zona geogràficament caracteritzada per un paisatge pla i sense complicacions orogràfiques, les persones en moviment van començar a fer servir cada cop més les rutes migratòries en direcció a Bòsnia, que comportaven travessar àrees de muntanya i el riu Drina", afegeix, a tall d'exemple, Dan Schoolar, investigador i coautor del mateix informe. L'estiu següent, dotze persones van morir ofegades al riu.

La base de dades de l'organització Border Violence Monitoring Network, que s'encarrega de documentar la violència a les fronteres en col·laboració amb ONG que operen sobre el terreny, recull nombrosos testimonis en els seus informes. En un d'aquests, es recullen testimonis que expliquen que van ser colpejats per tot el cos amb porres per les autoritats, i destaquen especialment els cops rebuts al cap. Un altre, relata que els agents de la policia sèrbia van tancar la porta del camió amb què circulava i el van colpejar a l'interior.

La ruta dels Balcans és un dels principals trajectes migratoris d'Europa. L'informe "Global Overview of Migration Routes", publicat per l'Organització Internacional per les Migracions (OIM) el novembre de 2025, assenyala una diversificació dels perfils migratoris i, alhora, una davallada significativa dels fluxos respecte a l'any anterior. Segons aquest treball, les persones que van transitar pels Balcans Occidentals durant el 2025 procedien principalment d'Egipte (22%), de l'Afganistan (16%) i del Marroc (8%). S'hi detecta un petit canvi respecte a les dades del 2024 que acaba de publicar l'"anàlisi de risc anual" de l'Agència Europea de Guàrdia de Fronteres i Costes (Frontex), on s'explica que l'any 2024, les nacionalitats més freqüents de les persones en trànsit eren la siriana (30%), l'afganesa (14%) i la turca (9%). ▶

► En aquest document, Frontex destaca que, tot i la davallada dels passos fronterers “irregulars”, els Balcans continuen sent “un corredor de trànsit crític per a la migració irregular cap a l’Europa Occidental” i adverteix que “aquesta ruta continuarà sent explotada per grups criminals altament organitzats i cada cop més violents, cosa que requerirà més cooperació transfronterera i esforços d’intercanvi d’intel·ligència”.

CONTRARESTAR LES DADES OFICIALS

Davant d’aquesta situació, organitzacions com Collective Aid treballen per completar i contrastar les dades oficials a partir de la seva presència constant sobre el terreny. En aquest context, el projecte *Database 4D (Deceased, Disappeared, Detained (Base de dades 4D - Difuntes, desaparegudes, detingudes))* esdevé una eina clau: el projecte, iniciat per un grup d’investigadores a Zagreb, és un registre independent que documenta les morts de persones migrants a Sèrbia i al conjunt de la ruta dels Balcans. “Collective Aid es va basar en aquesta base de dades per recopilar el màxim de dades possible sobre les morts a la frontera amb sèrbia”, indica Sara Chianchiano. En l’informe “Erased in Life and Death” (“Esborrades en vida i mort”), que localitza i documenta l’estat de les tombes de les persones que deixen la vida mentre segueixen la ruta, aquesta organització xifra en 757 les morts en trànsit entre els anys 2014 i 2025, arreu de les vies balcàniques. La dada contrasta amb les 404 morts identificades pel projecte *Missing Migrants (Migrants desaparegudes)* de l’OIM. Només al territori serbi i a la zona del riu Drina, 4D va registrar almenys 231 persones mortes, principalment en àrees frontereres.

Schoolar denuncia, a més, que són els equips voluntaris els que molts cops reben aquesta informació: “Els membres de l’equip de Collective Aid, de tant en tant, són informats de les persones que han estat assassinades pel sistema fronterer externalitzat de la UE a Sèrbia”.

L’organització qualifica aquestes morts d’“evitables” i les classifica segons la causa. De les 231 documentades a 4D, 124 corresponen a ofegaments o desaparicions vinculades a cursos d’aigua, 7 a casos d’hipotèrmia, 7 a accidents ferroviaris, 7 a asfíxies, 5 a electrocucions i 3 a suïcidis, entre altres causes. Aquestes xifres, però, difícilment representen l’abast real de les

pèrdues. “És molt difícil creure que l’informe cobreixi totes les morts fins al 2025. Hi ha persones desaparegudes que encara no s’han trobat”, assegura Sara Chianchiano. La investigadora creu que “una xifra més precisa només s’hauria pogut obtenir amb la cooperació d’institucions com el Comissariat Serbi per als Refugiats i la Migració (SCRM), que gestiona tots els centres d’acollida del país, però no ha volgut compartir aquestes dades amb nosaltres”.

SIMBOLOGIA RELIGIOSA IMPOSADA

La frontera no només controla la vida i el moviment. També controla la mort i el que passa després. En el seu informe, Collective Aid denuncia que en absència d’un mecanisme centralitzat per registrar les morts a les fronteres, moltes persones acaben enterades sense nom ni reconeixement i sota símbols religiosos, com creus cristianes, que en molts casos no corresponen a la seva fe. El pes del dol, la recuperació dels cossos i la documentació recau en ONG locals, imams, voluntariat i famílies que busquen els seus éssers estimats.

“Durant la feina de Collective Aid a Sèrbia, l’equip sovint rebia sol·licituds d’ajuda de familiars o persones en moviment que havien perdut el contacte amb algú que viatjava per la ruta”, afirma Chianchiano. “També havíem vist llocs d’enterrament, tant amb nom com sense nom, amb diferents nivells de deteriorament. El nostre mapa és un intent de crear un arxiu d’aquests llocs i inspirar el manteniment per evitar el seu deteriorament i evitar que les restes que encara conserven un nom es quedin sense nom”, afegeix Schoolar.

El treball documental de Collective Aid recorre diversos espais clau de les fronteres sèrbies per seguir el rastre dels cossos i evidenciar com també la mort queda sotmesa al control fronterer. A Subotica, a tocar de la frontera hongaresa, el cementiri municipal només conserva quatre tombes identificades -una amb nom i tres sense-, un reflex minúscul de les morts de migrants que s’hi haurien produït, segons l’entitat. Algunes estan marcadament simplement amb la inscripció “N. N.” o “H. H.”. “La doble ena significa *nomen nescio*, que en llatí significa “sense nom”, destaca Anna Gruber, membre de l’equip jurídic de Collective Aid. “És la designació oficial estàndard que s’utilitza al Registre de Defuncions de Sèrbia per a qualsevol persona morta no iden-

Un home procedent de l’Afganistan espera en un punt de distribució de materials de primera necessitat de l’organització Collective Aid, prop de Belgrad.

Migrants en ruta pels Balcans s'endinsen en una zona de matolls després de passar per un punt de distribució de productes de primera necessitat a Železnik, als afores de Belgrad.

tificada, independentment de l'origen o la causa de la mort", detalla. En el cas de l'H. H., la inscripció prové també del llatí i significa "Crist ha ressuscitat", un marcatge ortodox habitual a les sepultures dels Balcans.

A Sid, frontera amb Croàcia, els riscos es concentren al voltant de la línia ferroviària. Entre 2016 i el 2025, la base documental 4D identifica almenys 25 morts, amb causes com asfíxia i electrocucions amb cables d'alta tensió. L'octubre de 2020, set persones van morir asfixiades en un contenidor que havia estat carregat a la zona i que no es va obrir fins a arribar al Paraguai. Un dels casos descrits a la regió de Tutin, a tocar de Kosovo, és el d'un home que, després de ser-li denegada l'entrada a un centre d'acollida en plena onada de fred, va haver de passar la nit a un edifici abandonat, on fou trobat el seu cos sense vida el matí següent.

ENGOLIDES PEL DRINA

El riu Drina, que transcorre en bona part del seu curs entre Sèrbia i Bòsnia, és el lloc on la geografia es torna més letal. "És un dels punts fronterers més mortals a causa de la seva estretor i els seus recorreguts sinuosos que creen forts corrents i ràpids" explica Chianchiano. La força dels corrents, els ponts estrets i el pas nocturn són la causa de com a mínim 101 morts documentades per 4D entre 2016 i 2025 al llarg de la frontera fluvial. L'agost

de 2024, dotze persones es van ofegar en un intent de travessar el Drina amb una petita embarcació, entre elles un nadó de nou mesos, Lana, el seu pare i la seva mare. Tots tres estan soterrats a Loznica, a la frontera amb Bòsnia i Hercegovina, als cementiris de la qual es poden trobar fins a 24 tombes amb persones en trànsit sepultades, la immensa majoria, sense cap nom inscrit.

A les fronteres del sud, cap a Bulgària i Macedònia del Nord, la combinació de terreny hostil, hiverns durs, expulsions violentes i absència d'ONG agreuja la invisibilització de les morts: entre 2016 i 2025, la base de dades 4D hi registra almenys disset defuncions, una xifra que les mateixes organitzacions consideren molt inferior a la real. En zones com Bosilegrad i Bujanovac només s'han pogut identificar algunes tombes gràcies a la col·laboració puntual entre imams locals i entitats socials.

A Sèrbia, arreu dels Balcans Occidentals i en tants altres llocs, hi ha tombes sense nom. Sense rètols. Sense dates. Res que una família pugui buscar mai. Persones enterrades sense deixar rastre, esborrades una vegada mentre eren vives i una altra vegada en la mort. "La UE ha construït un sistema que mata persones i després amaga les proves. Sèrbia ha estat pressionada per exercir el seu paper, convertida en una zona de seguretat, i s'espera que gestioni la mort de manera silenciosa i econòmica", adverteix Anna Gruber. "Quan desapareixen registres, quan les tombes queden sense marcar, quan els cossos són enterrats sense identificació, quan les famílies es queden buscant sense respostes, això no és negligència. És disseny. El règim fronterer mata gent i després s'assegura que ningú no en pugui ser considerat responsable", rebla la lletrada.

Malgrat l'extensa investigació de les organitzacions que treballen a la regió, les xifres de morts a la frontera recollides al mapa que exposa Collective Aid al seu informe, no són exactes. Com explica Sara Chianchiano, moltes morts no es declaren ni es documenten, "ja sigui per les condicions en què de vegades es produeixen, és a dir, durant els intents de travessar zones particularment hostils i perilloses (com ara boscos, rius i muntanyes), durant les expulsions immediates i violentes o per la negligència de les institucions a l'hora de reconèixer la dignitat d'aquestes persones fins i tot en la mort, no podem ignorar la possibilitat que hi hagi cossos abandonats, així com enterrats en forats sense nom". ●

Un informe de Collective Aid comptabilitza 757 morts en trànsit als Balcans entre 2014 i 2025, quasi doble que les xifres de l'Organització Internacional de les Migracions

Economia de guerra en temps d'alt risc i bombolla 'high tech'

L'inversionisme especulatiu forjat en la cultura de les start-ups tecnològiques ha trobat d'uns anys ençà un terreny fèrtil en el sector de l'armament i la seguretat, i ha derivat en un escenari que demanda conflictivitat permanent com a garantia del creixement econòmic

TEXT: **ELKE SCHWARZ**

PROFESSORA DE TEORIA POLÍTICA A LA UNIVERSITAT QUEEN MARY DE LONDRES

El 1933, Simone Weil va observar que la guerra moderna es caracteritza per una "mescla indestruïble entre l'aspecte militar i l'econòmic, que reproduïx les relacions socials que constitueixen l'ordre existent, però en un grau més intens". La filòsofa va fer aquestes observacions mentre l'ombra bèl·lica s'estenia per tota Europa i s'invocava la capacitat econòmica dels estats per construir una màquina de guerra. Els esdeveniments actuals mostren la vigència del comentari.

En els últims anys, el sector del capital risc ha posat els ulls en un mercat de tecnologia militar cada vegada més lucratiu. El moviment es veu impulsat per una despesa mundial de defensa rècord, que al seu torn està impulsat per la inestabilitat europea i les tensions geopolítiques. Una proporció creixent d'aquests pressupostos es destinen a noves tecnologies militars, com la intel·ligència artificial i els drons semiautònoms, sector en el qual dominen les *start-ups* tecnològiques i les inversores de capital de risc, que esperen que el mercat mundial de defensa continuï la trajectòria de creixement inusualment alta, del 4,4% anual, fins al 2030. La guerra i la inestabilitat són, i sempre han estat, una oportunitat per als negocis. Però a diferència d'èpoques

anteriors, quan els governs eren el motor de la innovació en tecnologia militar, ara és el sector privat el que impulsa el canvi.

Com destaca l'investigador i sociòleg de la tecnologia Andreu Belsunces Gonçalves, el capital risc és, en primer lloc, "capital especulatiu" que fa "apostes a futurs incerts i es beneficia de canvis dramàtics". És també un capital impacient. Els inversors necessiten veure un augment en 18-24 mesos, tot esperant la pròxima ronda de finançament. Això és estructuralment difícil en un entorn com el militar en el qual els cicles d'adquisició són lents i estan subjectes a una supervisió reguladora. Per atreure finançament continu les empreses emergents exageren la utilitat i negocien. El capital de risc depèn del *hype*. El panorama actual de la tecnologia militar està ara subjecte al mateix ritme que la tecnologia civil.

En el context militar, les lògiques del capital risc i la cultura de Silicon Valley es fusionen amb idees heroiques de conflicte i guerra. En una entrada del blog *a16z*, titulada "Peacetime CEO/Wartime CEO", l'inversor Andreessen Horowitz exalta l'any 2011 les virtuts de diverses mesures autocràtiques, inclosa la necessitat de saltar-se les lleis, augmentar la contradicció, conrear la paranoia i altres tàctiques bèl·liques per

L'empresa d'anàlisi de dades de defensa Palantir té per lema "la primacia de guanyar", que es refereix tant a batalles com a contractes i a domini sobre la competència

tal de "guanyar el mercat". Segons Horowitz, un "director general de guerra" com ell estava "massa ocupat lluitant contra l'enemic" per llegir llibres de gestió. La lògica bèl·lica també va en l'altra direcció: la guerra apareix en termes de competència financera. El secretari de Defensa dels Estats Units, Pete Hegseth, presenta amb freqüència la màquina de guerra americana amb els paràmetres de la indústria tecnològica, de "velocitat i volum" i fam de risc.

En un registre similar, el terme "10x" està trobant cada vegada més el seu camí en iniciatives militars, com amb el programa 10X de l'exèrcit dels Estats Units, que busca multiplicar per deu la mobilitat i la planificació de missions; o l'objectiu declarat del Regne Unit per fer que l'Exèrcit britànic sigui "10x més letal". El terme 10x deriva dels cercles d'inversió i sovint es remunta al llibre de 2014 *Zero to One (Del zero a l'u)* de Peter Thiel i Blake Masters, que proclamava amb confiança que si "ets 10x millor, guanyaràs a la competència". Veure el terme ara aprofitat per a la letalitat és inquietant. Aquesta relació entre economia i guerra es pot palesar ara en el recent pacte entre alts executius de Palantir, Meta i OpenAI amb l'exèrcit dels Estats Units.

La frontera entre negocis i guerra ha estat durant molt de temps

La directora de Brave1, Nataliia Kushnerska, presenta aquest portal compra de material de guerra destinat a les milícies ucraïneses.

porosa, però en aquesta nova configuració ambdues es barregen sense esforç. La narrativa es converteix en una guerra d'exageració i frenesí reactiu per al benefici financer. La controvertida empresa d'anàlisi de dades de defensa Palantir, per exemple, ha adoptat el lema "La primacia de guanyar" com el seu ethos. Guanyar, aquí, significa presumiblement colpejar tant a la competència com a l'enemic. En el vídeo promocional de Palantir "El futur de la guerra" proclama que "les batalles es guanyen abans que comencin". No obstant això, sovint guanyar és guanyar contractes, negocis o un avantatge respecte a la competència.

El cofundador de Palantir, Peter Thiel, és potser l'empresari més radical d'aquesta mena de relats. Tant ell com el CEO de l'empresa, Alex Karp, tenen tendència a defensar el conflicte perquè el veuen com un motor de creixement i un camí per a guanyar. En la seva última entrevista al *The New York Times*, Thiel va suggerir que la veritable causa de l'estancament econòmic té a veure amb els cinquanta anys de pau i estabilitat. Tot aquest discurs produeix efectes: la crisi, el caos i el trastorn es converteixen en requisits necessaris per al creixement i la prosperitat.

Aquestes narratives hiperbòliques són aplicades en el marc

de la tecnologia de defensa per als anomenats "CEO de la guerra". És clar que no tots els fons de capital risc que proliferen actualment en el panorama de la tecnologia de defensa cultiven aquesta narrativa. Però tots capitalitzen aquest canvi de tendència impulsat per un grapat d'empreses extremadament actives, com a16z, Founders Fund (de Peter Thiel), 8VC (d'un altre fundador de Palantir, Joe Lonsdale) i les filials de Palantir, Anduril i SpaceX. Aquest canvi de tendència normalitza el conflicte i l'exhibició de la força com a mitjà per a la pau i la llibertat: no hi ha res més "pacífic" com un examen de míssils habilitats amb IA.

La tràgica realitat de la guerra poques vegades es té en compte quan s'entrellacen les lògiques financera, tecnològica i militar. El Regne Unit i la Unió Europea, per exemple, quan parlen d'Ucraïna, esmenten les seves necessitats i consideren que per sobreviure a una guerra d'agressió calen normatives comercials relaxades. De fet, la mateixa Ucraïna sovint es presenta com un exemple brillant de com l'adquisició en el capítol de defensa hauria de funcionar idealment. La contractació de tecnologia militar està descentralitzada, organitzada per brigades que són capaces d'"obtenir subministraments" directament dels fabricants. En efecte, les matei-

xes unitats militars operen com *start-ups* que volen "invertir", creant un sistema de lliure mercat de les armes.

El capital risc prospera en aquestes condicions. La necessitat compres militars ràpides ha fet que sorgeixin iniciatives com Brave1, coneguda també com "l'Amazon de la guerra", que permet als soldats ucraïnesos obtenir armes segons uns punts que s'obtenen amb accions: la destrucció d'un tanc és recompensada amb quaranta punts, un soldat rus mort en val una dotzena. La guerra en curs també ha facilitat altres iniciatives de capital risc com Darkstar, que connecta les empreses d'armes amb la primera línia del front. Les brigades poden fer "batalles de prova" per dur a terme una valoració de l'armament.

Aquí hi ha una abstracció perversa. Els inversors consideren Ucraïna una oportunitat lucrativa i tràgicament depenen de la guerra per als seus rendiments financers. Els que lluiten en la guerra saben que depenen per a la seva supervivència de la contínua afluència de tecnologia armamentística i el finançament associat a ella, però preferirien que el vessament de sang i l'horror finalitzessin. Tots dos objectius s'inscriuen en una interdependència en la qual el risc es distribueix d'una manera extremadament desi-

gual. La cobertura mediàtica sobre les oportunitats financeres relacionades amb la guerra i la necessitat d'invertir en tecnologia de defensa eclipsa enormement la informació sobre les realitats de la guerra: morts, lesions o destrucció.

L'aventurisme polític facilita que la guerra i els negocis puguin llegir-se a través de la lent de l'altre. Això, al seu torn, justifica qualsevol mesura percebuda com a necessària per guanyar i sobreviure. Guanyar i sobreviure s'aconsegueixen més fàcilment en un context empresarial. La barreja de narratives sobre els negocis i la guerra, per tant, subverteix fonamentalment el significat i la comprensió d'aquesta. Per altra banda, la guerra deixa de ser un fet excepcional, perquè hi ha una necessitat perpètua de conflicte. Un cop s'han creat infraestructures i ecosistemes que es basen en la guerra i el conflicte per a obtenir beneficis, aquests han de fomentar-se i esdevenen un imperatiu existencial.

A mesura que els Estats Units cauen en un escenari de més caos i violència, els estats europeus haurien de reflexionar sobre les implicacions de la dinàmica actual. Com més llocs del món estiguin inscrits en la màquina de bombolles *war-tech*, més hem de preguntar-nos quina possibilitat hi ha per a la pau. ●

Laia Angrill

Pagesa i sindicalista

“Hem d'assenyalar
més la gran indústria
i la política, no
sempre al pagès”

CADi

Laia Angrill (Peramola, 1999) fa feina a Cal Rosill, l'exploració ramadera familiar, on munyen cada dia un centenar de vaques. Venen la llet a la Cooperativa Cadí, que permet mantenir una seixantena de famílies ramaderes de l'Alt Urgell i la Cerdanya amb un model tradicional que és singular a tot el territori. Va estudiar Estudis Globals a la UPF, però assegura que, en acabar, no li va caldre tornar a casa, perquè no en va marxar mai. Actualment, és responsable de Relleu Generacional d'Unió de Pagesos. Defensa que un negoci ramader pot ser cooperativista i competitiu alhora. Mentre feineja, a la ràdio de casa parlen de la situació del sector. L'entrevista coincideix amb el dia que fa dos anys de les primeres protestes del moviment Revolta Pagesa.

TEXT: **JOFRE FIGUERAS DOY**

FOTOGRAFIA: **EVA VIAPLANA MANRESA**

Fa poc hem vist com l'extrema dreta votava al costat de l'esquerra al Parlament Europeu per portar l'acord del Mercosur al Tribunal de Justícia de la Unió Europea; Sílvia Orriols va anar a votar amb la samarreta de Revolta Paguesa. Com veus aquest suport de l'extrema dreta a la pagesia? Com s'hi pot respondre?

El sector agrari ha estat el gran oblidat des de fa molts anys per part dels partits més centristes, que haurien d'anar més alineats amb els seus interessos econòmics com a petits empresaris. No els han arraconat, els han abandonat totalment. Hi ha part del sector que es pot alinear amb l'extrema dreta pensant que vota a favor dels seus valors, però és una mort anunciada. La dreta està pensant en tot menys en regular problemes com el lloguer de la terra o modificar la llei de la cadena alimentària per limitar el creixement de les grans indústries i la seva acumulació de capital. És tot un treball de pedagogia que des del mateix sector hem de fer.

Està aconseguint generar simpaties entre la gent del camp, l'extrema dreta?

Entre molta part de la pagesia, sí, i em preocupa. Hi ha una certa generació jove de pagesos que s'hi reafirmen, fins i tot més que els seus pares, que potser podien tenir un discurs més d'anar fent, tolerem-nos, convivim... Aquest perfil és el que ve a caçar l'extrema dreta. Gent que té una sèrie de problemes no atesos, que se sent molt atacada pel discurs de l'opinió pública, i no tot del que se'ls acusa és cert, ni tot és culpa seva.

En el sector també hi treballen moltes persones novingudes. Com encaixa aquí el discurs antiimmigració de l'extrema dreta?

Si no fos pels immigrants no hi hauria ni la meitat d'agricultura que hi ha en aquest país. El mateix sistema agrari ha necessitat la mà d'obra que la gent d'aquí no vol fer, però hi ha qui no ho vol veure.

Per què les propostes que venen de l'esquerra no es veuen atractives?

Hi ha una polarització de mentalitats entre la pagesia i les solucions que planteja l'esquerra, que no es veuen factibles. No hi ha la sensibilitat entre el col·lectiu pagès per transformar totalment el sistema, per concebre l'alimentació com un dret i deslligar-nos del mercat capitalista. La gent pagesa normalment és conservadora per un factor gairebé biològic, de dir "he obtingut uns fruits amb el meu treball directe", perquè la gran majoria no té mà d'obra assalariada.

Les polítiques mediambientals europees, amb normatives cada vegada més exigents, també han generat rebuig. El motiu és el què o el com s'ha fet?

El com ha sigut totalment erroni: et van imposant una sèrie de restriccions i no t'ofereixen alternatives. No hi ha hagut prou investigació científica per plantejar altres pràctiques sostenibles que ens solucionin plagues com el caragol poma, o altres productes químics que no siguin tan perjudicials per al medi ambient. També és molt fàcil caure en aquests discursos populistes del no a tot, no a les mesures mediambientals, però n'hi ha moltes que ja les estem posant en pràctica, més del que la gent es pensa.

La percepció és que entre la pagesia i el món ecologista hi ha una bretxa molt gran, amb un component també cultural.

No hauria de ser tan gran però ho és. Hi ha coses del discurs ecologista que són veritat, però n'hi ha que no. Estic d'acord amb una bona part dels seus arguments, però n'hi ha una altra que criminalitza moltíssim a la pagesia. Ara, amb la pesta porcina africana, es diu que la plaga són les granges de porcs i no els porcs senglars. No ho pots dir això, no és veritat. Hi ha una sobrepoblació molt bèstia de senglar i això no impedeix que tinguem un problema amb els purins i que l'hàgim d'afrontar, però no neguis un problema assenyalant-ne un altre.

Els desacords estan més en les solucions, i no tant en el diagnòstic dels problemes?

El discurs ecologista no només es queda en criticar, també és propositiu. Però parla amb qualsevol pagès i et dirà que moltes

coses que planteja són impossibles. No és viable esterilitzar senglars, no és viable introduir el llop per menjar-se els cabirols... I aquesta mentalitat urbanocèntrica, no cal anar a la ciutat per tenir-la, també és molt present als pobles. Jo convido de veritat a passar una setmana en un entorn agrari treballant i en tornem a parlar amb paciència, calma i empatia. Hem de repartir millor les culpes perquè sempre s'assenyala el pagès.

A qui s'ha d'assenyalar?

La gran indústria. I la política, que ha de regular les normes del joc de la gran indústria i les que ens apliquen directament a la producció.

Si parlem del porcí, el mateix sector també és responsable d'haver crescut més del compte?

Són els successius governs els que han permès que hi hagi massa porcs. En el seu moment des d'Unió de Pagesos es va pressionar perquè hi hagués límits al creixement de les granges, com a França, però no van voler. L'economia d'escala també ha portat cap aquí, perquè cada vegada el marge de benefici és més petit, amb la qual cosa pels que ens resistim a créixer és molt complicat competir amb reducció de costos.

La solució implica tancar granges de porcs?

Sí, però ningú sap com fer-ho, perquè a molts llocs de Catalunya el pagès viu d'això i les possibilitats de reconversió són molt complicades. S'acusa la pagesia de no saber reconduir el model agrari, però hi ha molta gent que no pot. El sector ha de fer un pas endavant en aquest sentit, però no se'l pot deixar sol perquè és un problema de país molt bèstia. No és només la pagesia, és tot el que hi ha darrere: a quins sectors econòmics redistribuïm aquests llocs de treball? Què en fem de les granges que ja estan construïdes?

Si un sector agrari decreix, caldrà que en creixin d'altres?

M'encantaria que hi hagués ramaders que es reconvertissin al sector de la llet, on som totalment deficitaris, però cap govern s'ha volgut prendre seriosament la sobirania alimentària. S'ha vist com una competència deslleial entre sectors, un excessiu intervencionisme en el mercat. Una narrativa molt liberal de dir que cada pagès faci el que li agradi més. Això ha comportat que els sectors econòmicament més rendibles i productiva-

“Hi ha molta gent addicta a la pagesia, perquè és un estil de vida. Hi ha pocs oficis que travessin tant la teva vida com fer de pagès. No fas de pagès, ets pagès”

ment més fàcils siguin els que hagin tirat més. S'han de regular els excedents i la falta de producte, fugir del monocultiu, tant agrari com turístic, i dimensionar el sector a la terra que hi ha. Amb la inestabilitat mundial que tenim, som massa vulnerables.

En quines zones del territori falta ramaderia i en quines en sobra?

Al Pallars, per exemple, hi ha moltes hectàrees on hi podria haver més vaques, i, en canvi, a Osona o altres zones de Catalunya, hi ha molts més animals de les hectàrees necessàries per suportar la càrrega de nitrogen. Hi pot haver explotacions extensives i intensives, no quedar-nos amb la idea que tot el sistema extensiu és el dimoni.

Una altra de les denúncies del sector és l'abús per part de les distribuïdores, pel benefici que s'emporten. Quines mesures es poden aplicar en aquest sentit?

Poden conviure models públics i privats, però hem de garantir que la població pugui anar a comprar a un preu decent i al proveïdor o al pagès li paguin un preu decent. Per exemple, amb supermercats públics, utilitzant la compra pública per garantir un mínim de producció agrària del país, prioritzant una part de compra ecològica. Hi ha mesures de terme mitjà que, en l'àmbit polític, es podrien aplicar per no abandonar-nos al gran mercat i als grans distribuïdors.

També hi ha la qüestió d'on van les ajudes europees de la política agrària comuna (PAC). Es reparteixen de manera equitativa?

En aquest últim període, no. Però amb la nova PAC es volen limitar a 100.000 euros i aplicar una regressivitat, és a dir, fins als 20.000 euros d'ajudes cobres per empresa o per autònom, i a partir de llavors, si tens més hectàrees o més caps de bestiar, se't va reduint cada vegada més.

Socialment, s'entén que el sector agrari estigui subvencionat?

Cal explicar-ho, perquè si no la gent es pensa que ens fotem els calés a la butxaca. Cobrem tants diners per abaratir el cost final del producte per als consumidors i garantir un salari mínim als pagesos, i per la competència deslleial, per poder estar al mercat amb altres productes que no estan produïts en les mateixes condicions. Però si ara amb el Mercosur es treuen els aranzels a aquests productes...

Pel que fa a les condicions laborals, la petita i mitjana pagesia té tendència a una certa autoexplotació?

Va disminuint i millorant amb la mentalitat generacional, a mesura que el jovent no està disposat a fer tot el que van fer els seus pares. També, amb les dones que ens hem incorporat al sector, o les dones dels homes que ara estan al sector i no estan disposades que ells no facin cap feina de la llar. També hi ha molt ionqui de la pagesia, perquè és un estil de vida. Hi ha pocs oficis que travessin tant la teva vida com el fet de ser pagès. No fas de pagès, ets pagès.

Acaba sent militant o màrtir...

No ho hauria de ser. Al final som tots persones i hi ha certes coses que no les hem de tolerar. No guanyarem la batalla convertint-nos en màrtirs. Hi ha altra gent que sí que vol màrtirs, per exemple, per l'extrema dreta, David Lafoz, l'agricultor aragonès que es va suïcidar.

Tenir més protecció social ajudaria a canviar la situació?

La situació és ruïnosa. Amb la reforma de la Seguretat Social del 2023, la pagesia ha patit retallades d'entre el 30% i el 40%. Els nostres propis assalariats, per pocs que en tinguem, tenen pensions de baixa, i sobretot de jubilació, del doble que les que tenim al règim especial agrari. Si no equiparem una mica les condicions que no depenen d'un mateix com a autònom, no anem enlloc, no fem el sector atractiu. Hi ha jubilats que continuen perquè no tenen relleu, però n'hi ha que no tenen cap

altre remei. Quin relleu volem que hi hagi, si hi ha pagesia gran que ha de continuar d'alta obligatòriament?

Una de les propostes d'Unió de Pagesos és que cada persona del sector rebi una prima de 6.000 euros. Seria com una renda bàsica universal?

Sí, seria incondicional pel fet de ser pagès i mantenir el territori, els camins transitables, el mosaic agrari, la prevenció d'incendis, els bancals drets... el que en diem serveis ecosistèmics. S'ha de fer valdre la tasca agrària més enllà de la producció: els tractors surten a treure neu el dia que neva al mig del poble, arrossegueu les cavalcades de Reis o van a treure fang per la dana al País Valencià. Som la base social del 80% del territori, el rere país s'aguanta moltes vegades per l'economia agrària i ramadera. I només som un 1,5% de la població, però, quanta gent viu d'aquest 1,5%?

Amb totes les demandes que el sector ha posat sobre la taula, pot haver-hi el risc de perdre de vista les causes de fons, que no deixen de ser econòmiques?

No hi haurà sostenibilitat ambiental si no hi ha sostenibilitat econòmica. Ara bé, a vegades la gent es pensa que exagerem amb el tema de les exigències burocràtiques, però és molt real. Tota aquesta càrrega dificulta arribar a acords, perquè el pagès de base moltes vegades no sap d'on venen les normatives i perquè s'han aplicat. També hi ha coses que, encara que et paguin, no compensen. Ningú vol sembrar per no collir encara que et paguin pels danys dels senglars a l'agricultura, o el mateix per la fauna depredadora. En canvi, tots els danys climàtics que s'escapen de la voluntat sí que reclamem que s'indemnitzin, sobretot en conreus que no són anuals. Si moren els arbres fruiters perds la feina de deu anys.

També hi ha la responsabilitat del consumidor, però un 25% de la població de Catalunya es troba en risc de pobresa.

Només té responsabilitat aquell qui pot pagar el producte ecològic o de proximitat. La compra d'aliments és una de les despeses diàries d'una casa, però també ha anat baixant i ara ja passat per davant el lloguer, i després l'oci. No ho critico, però moltes vegades no es prioritza l'alimentació quan és el més bàsic per al cos, per la salut, per tot. El que no estàs pagant amb

“El que no estàs pagant amb el menjar barat, ho paga el pagès o el medi ambient. Els costos s'externalitzen. Ens autoenganyem com a consumidors”

el menjar barat, ho està pagant el pagès o el medi ambient. Els costos s'externalitzen. Com a consumidors estem jugant al solitari i ens enganyem a nosaltres mateixos.

Fa dos anys de l'inici del moviment de Revolta Pagesa. Què s'ha aconseguit?

Ara la gent està més disposada a lluitar. Entre la gent que no està sindicada o afiliada, i fins i tot la que ho està, però no participaven, s'ha guanyat consciència. Veníem d'uns anys que els sindicats cridaven a mobilitzar-se i no venia ningú. També hem de fer autocrítica. Però si mires només els resultats, pràcticament no s'ha aconseguit res que no s'hagués pogut aconseguir per les vies habituals anteriors. Sí que s'ha posat a l'agenda pública, se'n parla molt més que abans. Però a vegades no és tan important que parlis com que t'escoltin i que s'entengui, perquè si no, no cala.

Hi ha hagut massa discrepàncies dintre el sector?

Entenc que s'apel·li a la unitat, però també s'ha d'explicar molt bé que no tothom defensa exactament el mateix. Per exemple, a l'hora de vacunar, amb la crisi de la dermatosi, hi havia altres sindicats i sectors econòmics, com les associacions d'integradors, que no volien vacunar perquè això limita el lliure comerç. Quan Revolta Pagesa crida al vot nul a les eleccions agràries crec que confonen l'enemic. L'eina i la ideologia no són el problema. Trobar el mínim denominador comú no és fàcil, però el problema que tenim és la falta de voluntat pública. No és que no hi hagi propostes, és que és esgotador fer-ne el seguiment, perquè sembla que lluitem a una carrera de desgast amb el de-

partament. No parem de fer taules. No necessito una taula del senglar, necessito que es rebaixi la població cinegètica i que es comenci a caçar.

La solució és la caça?

És l'única solució: caçar, caçar bé i caçar més. Si no hi ha prou caçadors, caçar amb efectius públics. Pels caçadors és oci, però per mi és la meva subsistència directa. Tampoc es vol veure que la sobrepoblació de fauna, amb els accidents a les carreteres que provoca, és un perjudici social que va molt més enllà del debat animalista.

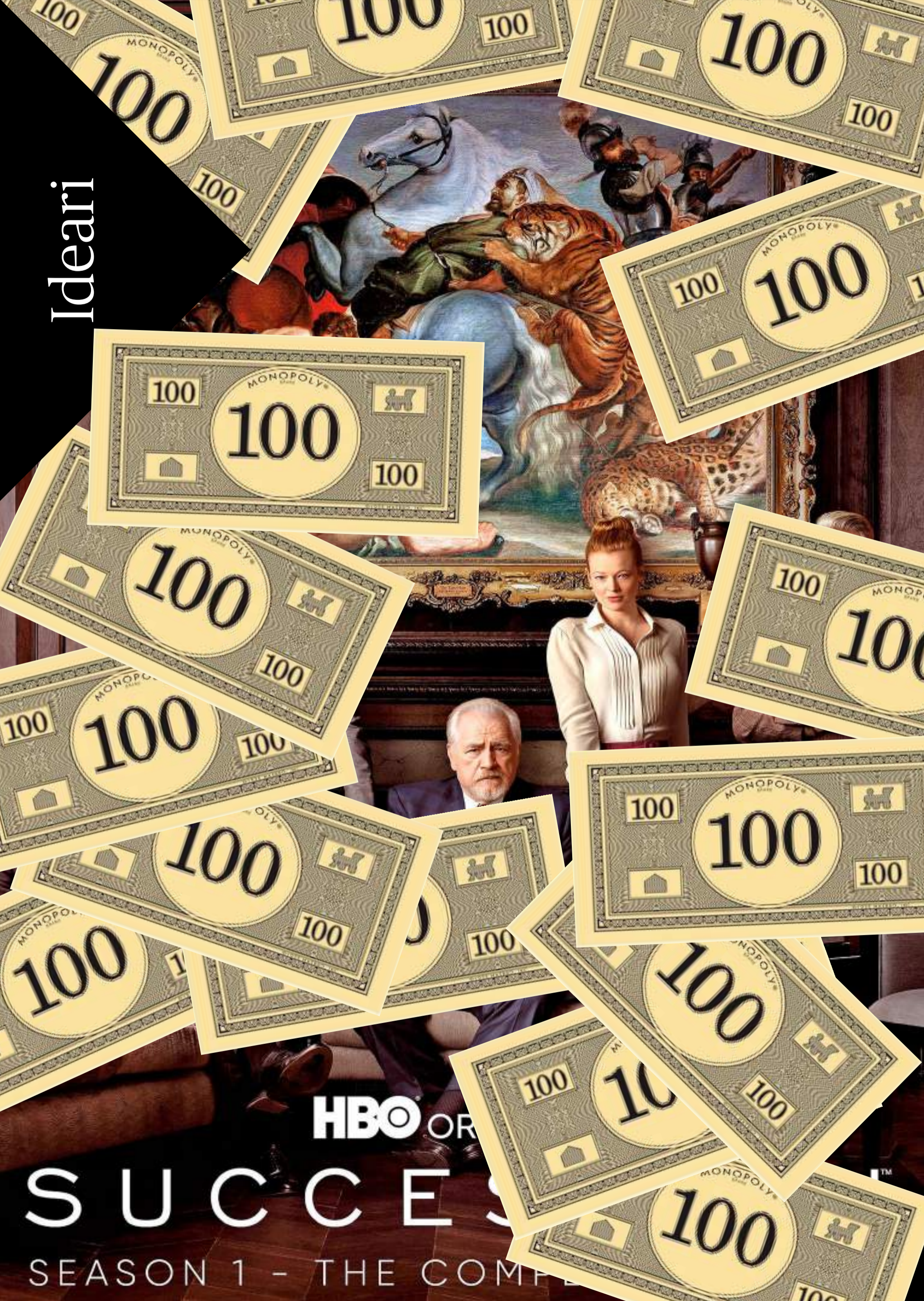
El de la pagesia encara és un sector molt masculinitzat?

Les formes han millorat molt. Ara ja ningú em pregunta pel meu pare i tothom té assumit que hi pot haver una noia al capdavant d'una explotació. Una altra cosa és la xifra de dones que hi ha al sector, perquè en la majoria dels casos l'home treballa a la terra i la dona fora de casa. El canvi ha de passar molt més per educació, que la mateixa gent pagesa, si tenen nenes, els diguin: "vine cap aquí que t'ensenyaré com va el tractor". Posar-los al cap que això és una opció de vida i que són vàlides i capaces per fer-ho.

I els llocs de representació i la manera de liderar, s'han feminitzat?

Jo no m'he sentit mai discriminada, ni que pel fet de ser dona no m'escoltin o no es tingui en compte la meua opinió. Les pageses tenim un caràcter bastant fort. Potser no ets tan dialogant com les dones que treballen en un altre sector. Al final l'ofici et marca molt el caràcter. ●

Ideari

HBO ORIGINALS

SUCCESSORS

SEASON 1 - THE COMPLETE COLLECTION

MENJA'T ELS RICS ABANS QUE NO ET MENGIN

TEXT: ALBA LAFARGA

Els productes audiovisuals de gran consum dels últims anys han accentuat una representació més negativa i ridiculitzadora de la gent adinerada, però presentant la riquesa com una aspiració per solucionar les situacions de pobresa i sense plantejar una esmena profunda al model capitalista que fa possible les desigualtats socials

La representació de la riquesa en el cinema i el documental ha donat peu a un dels imaginaris que més ha fascinat des de l'arribada de la televisió a les llars a mitjan segle passat. Des del *House tour* a la Casa Blanca amb Jackie Kennedy (1962) fins als vídeos amb celebritats destacades al canal de YouTube d'*Architectural Digest*, poder observar pel forat del pany el que és luxós, exclusiu i inassolible ha despertat la faceta més curiosa i ambiciosa de l'audiència. La pobresa, per altra banda, sembla haver perdut seguiment i interès en les ficcions audiovisuals des de la popularització de l'internet de masses, a partir dels anys 2010. No és que hagi deixat de representar-se en sèries i productes audiovisuals, però, en un context cultural plataformitzat i saturat de nous continguts, les propostes que representen l'experiència de no arribar a final de mes no han gaudit de tanta popularitat com les que ens parlen de les vides guiades per la fortuna. Què ens diu això del nostre imaginari col·lectiu? Quins problemes assenyalen aquestes ficcions i quin horitzó de futur estan dibuixant?

Si bé la riquesa mai no ha deixat de fascinar, en els darrers anys es pot detectar un canvi gradual en la forma a través de la qual es representen els grans patrimonis i el poder, a sèries com *Succession* (2018-2023, HBO), *The White Lotus* (2021-2023, HBO), el film *Mountainhead* (Jesse Armstrong, 2025) o la saga *Knives Out* (Rian Johnson, tres pel·lícules, el 2019, 2021 i 2025). A *Succession*, per exemple, mentre augmenten les traïcions familiars, també es mostren els murs que separen la vida de la gent adinerada de la de classe treballadora: la riquesa permet aïllar-se, esquivar la llei i crear regles pròpies.

UNA RIDICULITZACIÓ NECESSÀRIA

Però si alguna cosa destaca especialment de les ficcions més recents sobre l'opulència i el malbaratament de les grans fortunes és el disseny dels personatges. En aquestes produccions apareixen éssers menyspreables, absolutament deslligats de la realitat i amb els quals és impossible empatitzar. És que ja no ens podem veure reflectits en els patiments de la gent més rica? Que potser no són persones com la resta? Més enllà de si s'han fet tantes operacions estètiques i tractaments químics que ara els hem de considerar àliens -com apuntava Ofèlia Carbonell a l'article del seu Substack "Àliens, incels, cadàvers"-, el seu estil de vida els ha educat per creure que realment són una espècie superior, per sobre del bé i del mal.

Mentre que en al llarg de la història del cinema havien predominat les representacions aspiracionals de la riquesa, en l'època actual comença a abundar una necessària ridiculització o exageració de les pulsions de la gent adinerada per tal que puguem digerir les seves trames, excessos i drames. El patetisme còmic és precisament el que necessitarien els documents desclassificats de Jeffrey Epstein o les denúncies d'agressions sexuals de Julio Iglesias per convertir-se en una sèrie que ens pogués caure en gràcia més enllà de la morbositat i els detalls escabrosos.

Però no només es tracta de la falta d'escrúpols. La insostenibilitat de la vida luxosa ja comença a formar part de l'imaginari col·lectiu: una riquesa així no és universalitzable, depèn de l'explotació d'altres i dels límits materials del planeta. Segons dades recents d'Oxfam Intermón, l'1% més ric del món ha generat en només deu dies el total d'emissions que li correspondrien fins al 2026. Les dotze rendes personals més elevades tenen avui més riquesa que la meitat de la humanitat. En aquesta línia, les sèries sobre persones riques combinen crítica i escapisme: d'una banda, ens permeten observar el seu patiment i confirmar que la seva ambició desmesurada no els aporta felicitat, però també ens deixen un pòsit d'aspiracionisme, una pulsio amagada instal·lada al fons del nostre disc dur de ser com elles. Al capdavall, si res no canvia, el món s'ha de tornar inhabitable en cent anys, i vist així preferiríem

viure la fi del món des d'un hotel de luxe a Tailàndia (o des d'una plataforma espacial rumb a Mart).

Curiosament, bona part d'aquestes ficcions no parlen d'aristòcrates que han heretat una muntanya de diners sinó que reforcen el mite de la meritocràcia i ens presenten la riquesa com a fruit exclusiu de l'esforç personal, legitimant així les grans acumulacions de capital, com la de Logan Roy de *Succession*, un home que ens venen que s'ha fet a si mateix. Al capdavall, els diners no tenen per què donar-nos la felicitat, però sí que ens parapeten de les inclemències de la precarietat, i això és el més seductor. Per aquest motiu, molts discursos sobre "com fer-se ric" es basen en la idea de l'esforç i la meritocràcia, com passa a *En busca de la felicitat* (Gabriele Muccino, 2006) o en el best-seller de Brian Tracy *Hàbitos para ser millonario* (Editorial Reverté, 2019). Aquests relats transmeten la falsa creença que tothom pot arribar a l'estatus de persona rica si se sacrifica prou i canvia la seva manera de pensar. I que qui no se'n surti, és culpa seva.

És a través d'aquesta meritocràcia i aquesta consideració de les persones riques com a éssers d'un estadi superior quant a bon gust que trobem el cas del personal que treballa al seu servei. La sociòloga Alizée Delpierre, a l'assaig *Servir a los ricos* (Península, 2025) conclou que les treballadores de les cases més opulentes han passat de la precarietat a la servitud a canvi de diners i benestar material. En un sistema on, ni tan sols treballant i ingressant una nòmina, la gran majoria es pot permetre pagar un lloguer i molt menys comprar una casa, l'intercanvi de bona part de totes les hores de la vida d'algú per acompanyar algú altre de classe més alta passa per davant de viure una vida pròpia i amb llibertat. Perquè sense uns mínims materials no hi ha vida que pugui ser viscuda amb dignitat, i per això bona part de les treballadores que Delpierre va entrevistar per al seu treball se senten afortunades d'haver aconseguit un lloc on viure i uns sous més que competitiu (dels 2.000 als 12.000 euros mensuals, segons l'estatus i la responsabilitat).

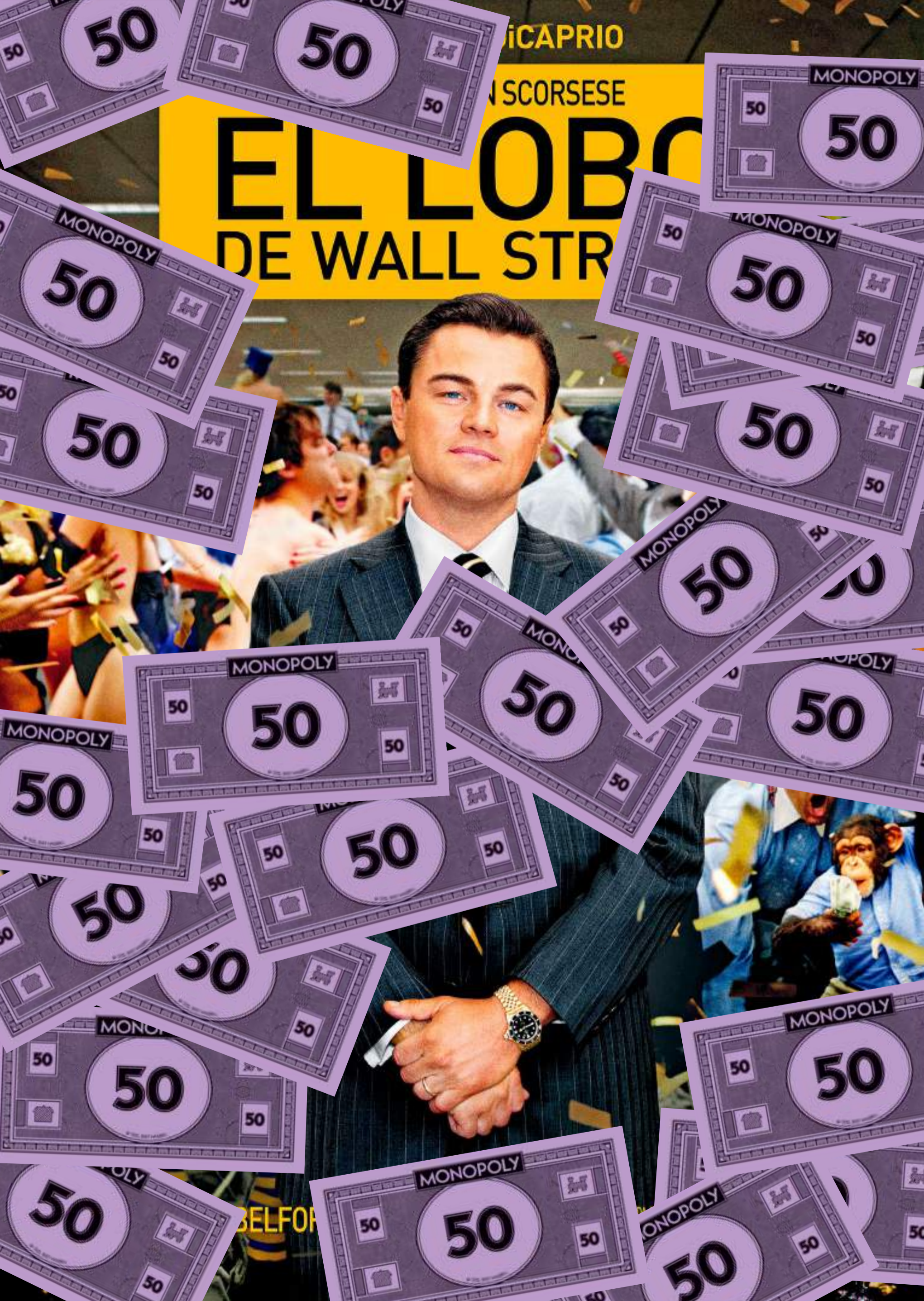
L'ESQUER DESMOBILITZADOR

Si pensem els problemes econòmics en clau individual, les úniques sortides ràpides són que toqui la loteria, que es pugui especular amb una herència, que casar-se amb algú de renda milionària o aconseguir una feina on paguin molts diners. Aquest acaba sent el substrat moral de bona part de les ficcions sobre les persones pobres: des de *El lobo de Wall Street* (Martin Scorsese, 2013) fins a la sèrie *El joc del calamar* (Hwang Dong-hyuk, Netflix, 2021-2025). Prospera econòmicament qui entén les normes del joc capitalista i s'hi adapta millor. Acontenten a qui pitjor ho passa amb un ínfim percentatge de riquesa per no despertar odi contra les classes adinerades i que no s'hi mobilitzin en contra. La desmobilització és un dels efectes de totes aquestes històries i també de les ficcions sobre la pobresa.

Totes aquestes ficcions no tenen una incisió innòcua en el nostre imaginari col·lectiu, sinó que, seguint les tesis del sociòleg Stuart Hall, les ficcions tenen poder perquè construeixen significat, perquè produeixen la realitat social, ens diuen què és normal i què no, expandeixen una forma d'entendre el món basada en simplificacions, etiquetes i binarismes.

Així és com les representacions de la pobresa ens ofereixen un reflex de vida caòtica i al límit o, en el millor dels casos, com una realitat que hauria de resultar-nos suficient. Com la pel·lícula *Perfect Days* (Wim Wenders, 2023), on es romantitza la vida d'un netejador de lavabos públics a Tòquio a través d'imatges boniques que aprecien els petits detalls del dia a dia.

Si parlem de sèries dels darrers deu anys que retratin la pobresa segurament la primera que ens ve al cap és *Shameless*, sobretot en l'adaptació estatunidenca del format original britànic (Showtime, 2011-2020). Des d'aleshores que no hem vist històries sobre persones en risc d'exclusió social que ocupin tanta quota de pantalla ni gaudeixin de tanta popularitat. *Atlanta* (FX, 2016-2022) també va començar com un relat sobre l'experiència de la pobresa i el racisme sistèmic estatunidenc, però ►

ICAPRIO

SCORSESE

ELLO BO

DE WALL STR

BELFOR

► de seguida va evolucionar cap a la crítica i la banalització del luxe i la riquesa de les persones blanques.

A *Shameless*, a mesura que avançaven les temporades, també s'aprecien canvis en la forma a través de la qual es viu i es comparteix la vida als barris pobres. La primera temporada, influenciada pels guions de la versió anglesa, retrata una forma de vida més comunitària i basada en la solidaritat veïnal i un estil de vida que posa al centre la col·lectivitat. A mesura que avancen les temporades, l'*American Way of Life* va prenent més força fins que arriba la trama en què el personatge de Fiona Gallagher, la germana gran, surt de la pobresa a través de l'especulació immobiliària (adquireix un pis i el negoci d'una senyora gran en un barri de Chicago en ple procés de gentrificació i el revèn pel triple a una inversora més rica).

A *Shameless*, com altres sèries amb plantejament similar, s'hi mostren els mals contemporanis de la precarietat social i econòmica, però no aconsegueixen proposar una forma de sortir-ne que no sigui individualista o que no segueixi les normes del joc. Pateixen el mal del realisme capitalista i són incapaces de projectar un futur més enllà d'aquest paradigma.

DEL BARRI AL RESSORT LUXÓS
Sempre ha estat així, però? Als anys vuitanta, les sèries sobre les classes més baixes al Regne Unit compartien una mirada crítica de les polítiques de la *premier* Margaret Thatcher per fer front a la crisi de la socialdemocràcia. Durant els anys del thatcherisme més estricte, van proliferar els continguts audiovisuals que mostren els efectes de les polítiques neoliberals com *Els joves* (1982-84, BBC) o *Gent del Barri* (estrenada el 1985 a la BBC i encara en antena). Es pot traçar un paral·lelisme amb les sèries catalanes emeses per TV3 les primeres dècades del segle XXI, de *El cor de la ciutat* (2000-2009) a *La Riera* (2010-2021). Marquen una evolució de les sèries de barri a les que el centre narratiu l'ocupa la família més rica del poble fictici anomenat Sant Climent.

Els serials contemporanis sobre situacions més empobrides perden el focus del problema sistèmic en pro d'un relat individualista de cada personatge. Així i tot, a *Shameless* s'hi han vist diferents moments d'unió col·lectiva per manifestar la precarietat i reivindicar drets. Sobretot a través de la capacitat d'algun protagonista de liderar aquests moviments. És el cas d'Ian Gallagher amb la seva Eslesia de Jesús Gai com a líder del moviment pels drets LGTBIQA+, o del seu pare, Frank Gallagher (però en aquest cas sempre en benefici propi i de forma temporal).

Què passa amb aquestes espurnes d'organització col·lectiva? A moltes sèries i pel·lícules els moviments populars es dissolen perquè creuen límits legals -terrorisme, com a *Una batalla tras otra* (Paul Thomas Anderson, 2025)-, o bé perquè entren a formar part del poder. Com assenyalaven Luc Boltanski i Ève Chiapello a *El nuevo espíritu del capitalismo* (Akal, 2002), el capitalisme es caracteritza per la seva capacitat d'absorbir i neutralitzar les crítiques, convertint-les en discursos inofensius i desmobilitzadors, com ens passa quan limitem el nostre activisme a compartir a les xarxes causes socials a cop de *story*. Aquesta idea connecta amb el concepte de "realisme capitalista" formulat per Fredric Jameson i Mark Fisher, que acaba fomentant la passivitat i l'individualisme. Ens desproveïm d'agència i de capacitat d'organització. Al rerefons, sèries com *White Lotus* perpetuen un relat aspiracional ocult com a única sortida desitjable al malestar: que ens toqui la loteria i ens puguem retirar a un ressort illenc.

En un moment econòmic i social marcat per la precarietat laboral i la crisi de l'habitatge, sembla que el públic està més avesats que mai a veure ficcions sobre famílies riques o fantasies utòpiques en què una persona jove es pot pagar un lloguer en una ciutat com Nova York, Londres o Barcelona sense que li paguin els seus pares.

I això mentre fa anys que la diferència entre rics i pobres es va ampliant, i no només això, sinó que mentre els rics es fan més rics hi ha més persones que entren en risc d'exclusió social. No es tracta d'un problema individual, local ni de país. És un fenomen que té lloc a escala global, sobretot en les ciutats més benestants d'Occident.

La investigadora Grace Blakeley es fa ressò al seu perfil a Substack d'un reportatge de la Fundació Joseph Rowtree que mostrava un nombre rècord de persones del Regne Unit que viuen en una situació de pobresa profunda: 6,8 milions. Tot i que en els darrers anys, tant a l'Estat espanyol com a la Gran Bretanya l'índex de pobresa s'ha situat al voltant del 20% de la població (en un 21% en el primer cas i un 19,7% en el segon

segons un informe de l'European Anti-Poverty Network del 2024), els diferents estudis assenyalen que la realitat que viuen les persones en risc d'exclusió social s'ha deteriorat agudament, sobretot a causa de l'augment del cost de l'habitatge. I, com argumenta Blakeley a l'article "La inflació és política", publicat a *The Tribune Magazine*, el març de 2022, l'encariment de la vida fruit de la inflació és el resultat de les decisions polítiques que afavoreixen els patrimonis més alts.

Com s'ha arribat a aquesta conjuntura econòmica? Seguint amb Grace Blakeley, ara a l'assaig *Vulture Capitalism* (*Capitalisme*

voltor, Bloomsbury, 2024), en l'actual fase del capitalisme les grans corporacions i el capital financer ja no creen nova riquesa sinó que l'extreuen: aprofiten crisis, privacions, deutes i rescat públic per enriquir-se encara més. L'estat ja no corregeix al mercat, sinó que treballa a favor de les elits econòmiques. En aquest context polític i econòmic, la democràcia no pot fer res si no és també democràcia econòmica.

Ens han dit que la desigualtat i la precarietat es poden solucionar amb creixement econòmic o amb reformes del mercat laboral. Però totes aquestes suposades solucions no han fet més que ocultar una veritat molt evident: la pobresa de qui és a la base de l'estructura social és una conseqüència directa de la riquesa de qui són al capdamunt. No es posarà aturador a la pobresa fins que no s'afrenti el poder dels sectors més rics. I no només això, sinó que la concepció econòmica sobre el creixement infinit topa amb un límit bastant evident que és el límit planetari. Mentre continuï arrelada la creença que el creixement és infinit i que serà el progrés científic-tècnic el que trobi la solució a la precarietat i a la fi del planeta, continuaran empitjorant arreu les condicions socials, econòmiques i climàtiques per al 99% de la població.

I tenint en compte el poder de construcció de realitats que tenen les ficcions (sobretot les que compten amb més pressupost i capacitat d'irradiar el públic de tot arreu), necessitem noves històries que mostrin altres futurs possibles on la gent rica ja no tingui el control o on ja no hi hagi control; que faci seva la vella proclama anticapitalista, "menja't els rics", abans que els rics se'ns mengin a nosaltres; o, com ens insta Oriol Erausquin a *La rabia es nuestra* (Siglo veintiuno, 2025) que ens impulsin a organitzar la ràbia i a agafar el volant del món ●

A 'SUCCESSION', MENTRE AUGMENTEN LES TRAÏCIONS FAMILIARS, LA RIQUESA PERMET AÏLLAR-SE, ESQUIVAR LA LLEI I CREAR REGLES PRÒPIES

La mort i la literatura infantil

LA RECOMANACIÓ DE **MARC PONS**

No recordo cap llista de llibres infantils més venuts que estigui encapçalada per un que abordi el tema de la mort. En canvi, als infants és un tema que els interessa, i molt, segurament, perquè, si observem amb atenció al nostre voltant (i són grans observadors) trobem la mort, igual que la vida, present a tot arreu. No tinc clar a quina edat comencen a plantejar-se què és això de la mort. Del que sí que n'estem segurs és que, generalment, els adults intentem allunyar les criatures d'aquelles coses que ens fan por, i per això els llibres que parlen sobre la mort ens semblen poc adequats per a ells. Però aquí, més que protegir l'infant de la idea de la mort, el que realment estem fent és protegir la nostra incapacitat per abordar el tema amb els infants. És comprensible: a nosaltres, segurament, ens van ensenyar a no parlar de la mort, però potser hauríem d'intentar fer-ho millor en la mesura que puguem.

La literatura sempre és una bona aliada per trobar respostes a les preguntes que ens fem. O, potser millor encara, a trobar les preguntes realment importants, més enllà de les respostes. Dins de la literatura infantil, de llibres que parlin sobre la mort, n'hi ha alguns. Acostumen a ser històries que fan servir amb més o menys encert la metàfora i el llenguatge poètic per acostar-nos al món desconegut del final de la vida. *L'illa de l'avi*, de Benji Davies (Andana Editorial, 2015) o *L'arbre dels records*, de Britta Teckentrup (Nubeocho, 2015), en són dos exemples molt recomanables. Ens permeten un primer acostament indirecte i amable l'assumpte en qüestió.

Els llibres que volem destacar, però, tenen un nexa en comú que els diferencia d'aquest tipus d'àlbums il·lustrats: s'enfronten al tema de la mort directament, sense subterfugis que valguin. *Com serà el més enllà?* és un volum il·lustrat del japonès Shinsuke Yoshitake, publicat

per Libros del Zorro Rojo (2022). Si heu llegit algun altre llibre d'aquest autor (un dels nostres preferits), us podeu imaginar que l'humor fi i intel·ligent no hi falta pas. A l'inici de l'àlbum, un nen ens explica que el seu avi s'acaba de morir i que en el moment d'endregar el pis on vivia, ha trobat una llibreta on l'home escrivia i dibuixava com s'imaginava el més enllà: una mena de guia de com afrontar la mort. El nen comparteix la llibreta amb el lector i gràcies a això descobrim quines són les preguntes que es feia l'avi sobre la mort, les seves pors, les seves esperances... Són hipòtesis que no es poden falsejar, ja que ningú sap més de la mort que algú altre, però sí que ens deixen entreveure que les preguntes que tothom es fa sobre la mort són, si fa no fa, les mateixes, i que totes elles condicionen totalment manera que tenim de viure. El nen protagonista fa tot aquest aprenentatge, i qui llegeix l'acompanya amb un somriure persistent.

L'altre llibre formaria part de la categoria que anomenem "llibres de coneixements". El títol és molt descriptiu i no deixa lloc a la sorpresa: *¿Así es la muerte? 38 preguntas mortales de niñas y niños*, editat per WonderPonder (2023). Aquesta editorial es caracteritza per publicar materials de filosofia per a infants, i segurament per això en aquest llibre són tant o més importants les preguntes com les respostes. Com bé diu el títol, són un total de 38 els interrogants que les autores del llibre, Ellen Duthie i Anna Juan Cantavella, van recopilar durant uns tallers de filosofia que feien per a infants de diferents edats. Les preguntes són directes, sense embuts, fet que obliga també a què les respostes siguin concretes (en la mesura del possible, ja que no es pot concretar alguna cosa de la qual en desconexem molts aspectes) i que siguin sobretot rigoroses i no exemptes d'humor.

Celebrem que la indústria editorial encara publiqui llibres com aquests, obres valentes que tracten els infants com el que són: persones intel·ligents que volen conèixer el que tenen al seu entorn més proper. Recordem la definició que Pep Albanell va fer de la literatura infantil, quan va dir que era "aquella que també poden llegir els infants". Recomanem aquestes lectures al públic adult, i que aprenguem a trencar certs tabús que, en el fons, no ens fan cap bé.

NARRATIVA IL·LUSTRADA
Com serà el més enllà?
Shinsuke Yoshitake
Libros del Zorro Rojo (2022)
32 pàgines

LaTribu
LLIBRERIA

Marc Pons, junt amb Dàlia Rajmil i Laura Bernis, són les tres sòcies de la cooperativa El Cabàs de l'Elisa, al qual pertany La Tribu Llibreria, un espai que conceben com "un accés a la cultura local per al veïnat de Sant Andreu", barri de Barcelona on està ubicada des de l'any 2019. Ofereixen llibres per a lectores "0 a 99 anys", amb un fort accent en l'àmbit infantil i juvenil. Expliquen que es diuen La Tribu perquè aposten "per fer comunitat al voltant dels llibres" i perquè "com més serem, més llegirem".

“NOSALTRES TAMBÉ ÉREM”

DESCENTRALITZAR LA MEMÒRIA LGBTI

TEXT: **GEMMA POLO, IXEYA QUESADA**
IL·LUSTRACIÓ: **ADELA IAU**

La història de les dissidències sexogenèriques a llocs com Tarragona o Lleida encara és prou desconeguda, sense gaire rastre documental, però algunes iniciatives intenten recuperar-la a còpia de recollir el testimoni de les seues protagonistes

És el 19 de març de 2022 i la Ixeya es prepara per a baixar al centre de Lleida. S'ha de veure amb l'escriptora Teresa Ibars. Li havien dit que ella també havia estat investigant la vida de la Cleo i frisa perquè algú li'n pugui donar una mica més d'informació. Quan hi arriba, s'hi troba una dona ben eixerida que de seguida la convida a seure a una terrassa i comença a clacar. Diu que acaba de publicar un llibre sobre Guillem Viladot, el prolífic escriptor d'Agramunt -llavors se'n celebrava el centenari- i que una de les seues darreres obres (*Ruth*, Columna Edicions, 2000) tenia com a protagonista una xiqueta trans. Comenta que volia fer-ne un paral·lelisme amb la vida d'una dona transsexual lleidatana real i que és per això que havia investigat sobre la Cleo. Li fa saber que es va criar al Secà, que de jove va treballar al forn Mòdol i que en aquella època ja començava a transvestir-se. A la Ixeya li havien parlat més dels seus darrers anys a Lleida, quan ja es passejava pel Centre Històric abillada com una reina mentre feia cantonades, s'hormonava d'estranyis i regentava un bar al carrer Dolors. La Teresa diu que ha trobat una notícia del *Diario de Lérida* de l'any 1971 en què s'anuncia la seua detenció per ser un perill social i per atemptar contra la moralitat pública. Pel que sabem, va acabar marxant de la ciutat, però desconexem si encara és viva o no. Després de mesos cercant-ne algun rastre, la informació de Teresa Ibars encoratja la Ixeya a continuar la seua recerca.

Pepa Vives és aquella fotoperiodista que apareix a tots els actes i manifestacions de la vida militant de Tarragona. Va ser ella qui va retratar els primers concerts de Roba Estesa, el grup de li Gemma, en el marc dels 25N i el 8M. Amb els anys acaben construint un vincle d'aquells que són antics, però que es basen a confirmar horaris, convidar-se a exposicions o demanar-se el vot per a un concurs. L'any 2024 li Gemma comença una recerca sobre la història queer local amb l'objectiu de prioritzar les veus de lesbianes i bisexuals. Un dia, buscant arxius, ensopega amb un retall de diari del 1991 on hi ha la fotografia d'una Pepa Vives jove, asseguda amb irreverència i els braços plegats en una roda de premsa, i el titular següent: "El bloc feminista dona suport a les lesbianes".

Descobreix que Vives és una de les militants de l'última etapa del Bloc Feminista en aquella Tarragona dels noranta. Li truca i li fa pregun-

tes; diu que té mala memòria, que el fons del Bloc està cedit a l'Arxiu Històric Municipal, que li passarà el contacte d'una altra lesbiana de la colla i que enviarà fotografies dels 28J que van fer als primers anys dos mil, que si li serveixen bé, i si no també... Acaba explicant-li històries i algun safareig, com que hi va haver un temps en què a la plaça del Fòrum hi havia tants bars regentats per lesbianes que li deien la "plaça de la Concha". Tot i que no és gaire gran, aquella època comença a difuminar-se-li i els buits i les interpretacions comencen a semblar més potencialitats artístiques que no pas la construcció d'un relat acadèmic.

Durant els anys 2021 i 2022, la Ixeya va dur a terme la primera recerca sobre la història del col·lectiu LGBTI a Lleida amb l'ajut de l'associació Colors de Ponent. Inicialment, el projecte havia de materialitzar-se en

tituir el fil rosa de la localitat, com ara el documental *Una ciutat de musols* (diverses direccions, 2021), encara restaven històries per explorar. Les conclusions del treball, que titularà "50 anys visiblement queers: activismes, espais i manifestacions LGBTIQA+ a Tarragona (1974-2024)", es presentaven públicament en un acte de l'Ajuntament l'abril del 2025.

RECORDS APEDAÇATS

Malgrat les diferències, totes dues investigacions segueixen una metodologia similar: a partir d'entrevistes, la visita a arxius i hemeroteques, elaborarem una cronologia dels fets i una cartografia dels espais que configuren la història LGBTI de les respectives ciutats, uns territoris en què aquesta no s'havia recollit de cap manera o bé s'havia fet només parcialment. A poc a poc, apedacem els records de les seues protagonistes per tal de confor-

un component artístic són més eficients, ja que permeten marges més flexibles i desprendre's de restriccions formals. La Ixeya, en canvi, cerca quines són les condicions socials i materials que van possibilitar l'aparició d'aquests espais de resistència i socialització. Al capdavant, traçar un fil històric amb qui ens ha antecedit no significa necessàriament detallar-ne tota la complexitat, sinó destriar-ne aquelles restes que ens ajuden a pensar el present i a retre'n homenatge. Compartint les respectives experiències, ens adonem que les limitacions que vam trobar en el decurs de les nostres investigacions són comunes, en especial perquè treballàvem en territoris on fins fa poc gairebé ningú no s'havia ocupat de recuperar la memòria de les dissidències sexuals i de gènere.

Barcelona, precursora de les llibertats sexuals, ha agabellat tota l'atenció sobre la memòria del col·lectiu LGBTI a Catalunya. La fotografia de la pancarta que encapçalava la manifestació per l'alliberament sexual de 1977 a La Rambla, amb l'eslògan "Nosaltres també som", ha esdevingut tot un símbol. Però sembla com si la resta del país hagués estat coberta d'un vel de normativitat que no hi ha deixat florir la diversitat. Òbviament, a la resta del país, nosaltres també érem. Però les poques iniciatives de recuperació existents més enllà de la capital han partit de l'interès personal o col·lectiu de conèixer les genealogies queer locals i s'han fet sense gaires recursos, de manera autogestionada o amb l'ajuda d'entitats. En el cas de Lleida, si bé les institucions locals havien mostrat interès a donar suport al projecte, la burocratització i la tornada del PSC al govern municipal van esvaïr qualsevol possibilitat de cooperació institucional.

Encara que comptar amb finançament públic pugui semblar pertinent, experiències com la de l'Armari de la Memòria fan qüestionar la idoneïtat d'institucionalitzar els processos de recuperació de les memòries dissidents i demostren com la història i la seua patrimonialització també responen a interessos polítics. El 2022, la Generalitat Valenciana, encara amb el Govern del Botànic, estrenava aquest servei públic destinat a difondre i conservar la història LGBTI al País Valencià. La gestió del servei és cedida a l'entitat Lambda i aquest arriba fins i tot a rebre donacions arxivístiques de particulars. El projecte, però, acaba afrontant diverses polèmiques d'instrumentalització de la memòria arran de les denúncies de l'Orgull Crític de València, que es barregen amb acusacions d'assetjament

Amb l'arribada del PP i Vox al govern valencià, l'Armari de la Memòria ha patit un tancament encobert: el servei no s'ha tret a concurs i el web i les xarxes no funcionen. És una mostra evident de la volatilitat de confiar la recuperació de la memòria a les institucions

un documental del qual es va arribar a fer el guió, però la manca de recursos i les dificultats per aconseguir suport institucional van provocar que acabés fent figa. Després de tindre la investigació en un calaix durant dos anys, l'Ateneu Cooperatiu la Baula li proposa de dedicar el següent número de la seua revista *Fossa218* a la història LGBTI local. El novembre de 2025 es presenta la revista a la llibreria El Genet Blau.

Més tard, el 2024, li Gemma comença la seua investigació sobre la història queer de Tarragona en el marc del màster en Estudis Culturals i Arts Visuals (Perspectives Feministes i Cuir/Queer) de la Universitat Miguel Hernández. Si bé ja hi havia hagut iniciatives que havien provat de res-

mar una genealogia que ens siga reconeixible i aviat constatem el que ja sospitàvem: la història que provem de reconstruir és inevitablement incompleta, plena d'oblits i de silencis, una problemàtica que afecta moltes de les recerques que s'assenten sobre vivències personals. Aquesta incertesa dificulta poder aprofundir-hi i planteja alguns conflictes: on hem d'enfocar? En la militància? En les relacions socials? En les ferides? O bé en aquelles situacions aparentment quotidianes que, en un context de discreció i de repressió, esdevenien actes de resistència?

Li Gemma pensa que treballar amb memòries personals implica assumir subjectivitats absolutes i és per això que creu que les recerques amb

laboral a l'entitat que el gestiona. Amb l'arribada del PP i Vox al govern, l'Armarí ha patit un tancament encobert: el servei no s'ha tret a concurs i el seu web i les seues xarxes ja no funcionen. És una mostra evident de la volatilitat de confiar la nostra història a les institucions.

Amb suport institucional o sense, però, és evident que la recu-

peració de la memòria LGBTI més enllà de Barcelona o València és una assignatura pendent.

A Lleida, a Tarragona i al conjunt dels Països Catalans, les dissidents sexogenèriques també necessitem veure'ns reflectides en la història local, i és aquesta necessitat de conèixer com ens vam organitzar i de reconèixer la vida i la

lluita d'aquells que ens van precedir la que ens ha dut a investigar per compte propi. Les nostres recerques són una aportació humil a aquesta tasca restaurativa, però el temps avança, els records desapareixen i se'ns plantegen interrogants urgents.

Com podem conservar una història que a cada dia que passa

se'ns desfà entre les mans? Podem bastir alternatives populars de transmissió sense dependre del poder institucional? Compartir les nostres recerques ens dona un bri d'esperança per a continuar aquesta tasca i poder, algun dia, explicar més històries com la de la Cleo i la de les birres a la plaça de la Concha. ●

Una esquerra “desanimada”

L'espiritualitat, entesa com a contacte directe amb la veritat interior, és una forma de revolució. Tot canvi profund neix de l'interior, d'una consciència que necessita un qüestionament que difícilment exercim

TEXT: **BLAU CUBARSI**
ARTISTA

IL·LUSTRACIÓ: **LAURA LLEIDA**

“Una cultura tan maníacament i massivament materialista com la nostra crea un comportament materialista en la seva gent, especialment en aquelles persones que no han estat sotmeses a res més que a la destrucció de la imaginació que aquesta cultura anomena educació, la destrucció de l'autonomia que anomena treball i la destrucció de l'activitat que anomena entreteniment” (James Hillman).

Ara que sembla que ens precipitem cap a un punt d'inflexió històric, potser vivim el preludi d'un canvi profund, si és que del col·lapse en pot néixer una renovació. En qualsevol cas, només una autèntica transformació ens pot desviar del camí actual.

Sovint, fins i tot des de la bona intenció de les esquerres, ens equivoquem d'arrel: abordem la lluita superficialment, oblidant que tot

canvi durador neix de l'interior, en la manera de percebre i entendre, d'una consciència que necessita un qüestionament que rarament exercim. Cridem contra genocidis, guerres i col·lapses ecològics, però en observar-nos de prop, veiem que poques coses han canviat en la manera com ens tractem nosaltres i els qui tenim a prop.

D'aquest espai íntim neix la capacitat de donar sentit a la vida i a les lluites. És allà on es mou la nostra imaginació, on l'esperit humà es resisteix a ser reduït a carn i funció, allà on habita -sí, i ho dic sense por- l'ànima. Ens n'hem oblidat. O no serà que no mirar cap endins és una altra forma d'evitar enfrontar-nos al mirall? Que fins i tot la lluita per la justícia s'ha convertit en una més de les mil eines d'evasió en un món que no sap què fer amb el dolor?

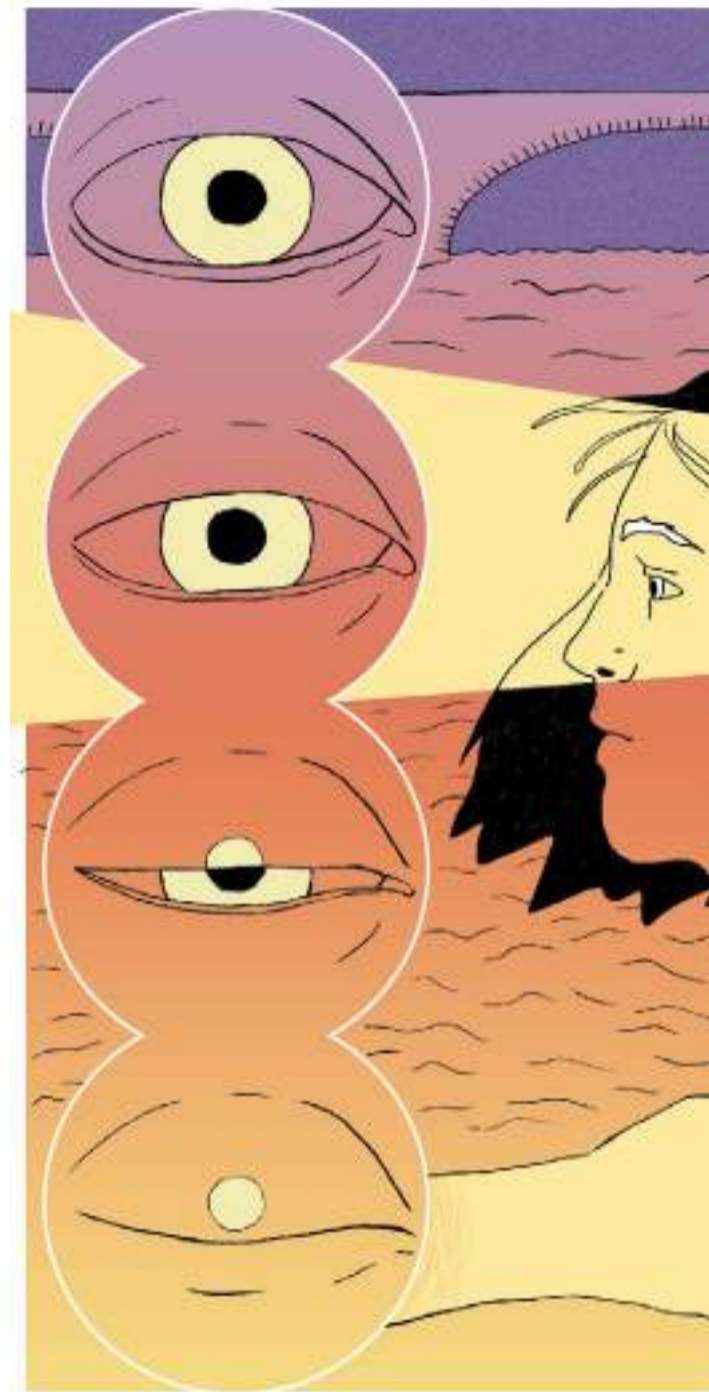
Carl Jung alertava d'una societat que amputa aquesta dimensió i que, en expulsar-la, esdevé anestesiada i famolenca de canvis superficials. El psicòleg definia la “individuació” com el procés de fer-se persona completa i diferenciada. Una societat que substitueix la riquesa interior pel materialisme esdevé vulnerable a formes de manipulació col·lectiva. El buit interior genera por, consum i desesperació. No és casual que el suïcidi sigui avui la principal causa de mort entre els joves a Catalunya. Què se'ns ofereix davant d'aquest buit existencial que ens porta a voler morir? Una societat que externalitza el seu sentit acaba adormida, i allò que ens adorm ens resta força per transformar-nos.

James Hillman, deixeble de Jung, advertia que el drama modern és reduir l'ànima a experiència privada, ignorant-ne la dimensió simbòlica i rela-

cional. L'ànima és el lloc on el que és més profund en nosaltres es reconeix part del Tot. En perdre aquesta mirada, perdem també el vincle amb la natura, les històries i els altres. L'ànima és consciència d'interconnexió.

La societat és símptoma: allò que construïm cristal·litza la nostra consciència col·lectiva. Si el nostre món intern és fragmentat, el que creem reproduirà la fractura. La transformació requereix mirar endins, tot i el vertigen. Sense aquesta lucidesa, la revolució fracassa i l'alliberament es converteix en dependència.

Una esquerra *des-animada*, amb por de parlar d'espiritualitat, ha oblidat aquesta dimensió que sosté la vida. Ens ha ensenyat a lluitar, però no a sostenir el dolor. Sense orientació interior, la lluita desgasta i es transforma en desesperança. Necessitem una educació emocional, existencial

i espiritual; cap esforç polític o terapèutic serà suficient si la consciència resta alienada. Delegar el sentit a forces externes és cedir el món interior al capitalisme.

L'espiritualitat, entesa com a contacte directe amb la veritat interior és una forma radical de revolució. Vivim envoltades d'informació però desconnectades de nosaltres mateixes. L'experiència només transforma quan hi ha una estructura interna que la pot rebre. Ens manca una arquitectura simbòlica i afectiva que integri la realitat sense dissociar-nos.

Però, atenció: hem d'anar amb cura. El ressorgiment contemporani de l'espiritualitat no pot convertir-se en una altra farsa, en una nova religió o un nou mercat per al capitalisme. Ha de ser pont, no illa, i ha d'afinar el pensament crític. Cal qüestionar els relats heretats i les pors que

El ressorgiment de l'espiritualitat no pot esdevenir una farsa, una nova religió o un nou mercat per al capitalisme. Ha de ser pont, no illa, i ha d'afinar el pensament crític

ens condicionen. L'autèntica espiritualitat reconeix que la relació amb el diví és interior i viva. Cadascú hi accedeix amb el seu propi llenguatge; unitat no és uniformitat. Algunes tradicions orientals ho han vist clar: el cel i l'infern són estats de consciència. Pensadores contemporànies han recuperat aquesta visió (bell hooks, Morgan Scott Peck...): amor com a força revolucionària, consciència com a fonament, interioritat com a espai polític.

Les nostres energies es dispersen entre teràpies, cures col·lectives i lluita social, però necessitem que convergeixin. El canvi comença en un mateix. Si no unim la nostra pròpia "col·lectivitat" interna, projectem la foscor que no volem veure. "Tot allò que es rebutja del jo, apareix al món com un esdeveniment", deia Jung.

Una revolució sense ànima esdevé maquinària; sense transformació interior, repeteix el vell ordre. El canvi s'origina en la qualitat del nostre món intern: en com habitem la soledat, el silenci i la proximitat. Quan podem mirar l'ombra sense destruir-la, la transformació es fa possible.

Ens cal una esquerra que reconegui la dimensió simbòlica i anímica de la realitat, que no fugi del misteri. Una esquerra que rescati l'espiritualitat del dogma i la situï allà on pot fer més força: dins de la vida. No es tracta d'evadir la política, sinó d'arrelar-la allà on el capitalisme no arriba: en la consciència. La revolució només pot néixer del que és inviolable. Com advertia Audre Lorde: "Les eines de l'amo mai no desmuntaran la casa de l'amo". ●

La prohibició d'accés a les xarxes socials de setze anys protegeix o ataca?

La pregunta, tal com està formulada, pressuposa un conflicte entre dos drets: el dret a la lliure expressió i el dret del menor a la seva protecció i a un neurodesenvolupament sa. Parlem de menors sota la tutela de les seves famílies, sobre les quals recau la responsabilitat de les conseqüències de les seves accions. Decidir quan i com introduir la tecnologia digital és avui un dels reptes més difícils en l'exercici de la *parentalitat*.

Cal partir, però, del principi de realitat. Els adolescents passen de mitjana cinc hores diàries entre jocs i xarxes socials, un ús associat a una menor sensació de benestar, trastorns del son, problemes de comportament, més solitud, pitjor rendiment acadèmic i debilitament de les relacions presencials. El 27% de la població presenta símptomes d'addicció a l'*smartphone*, amb una incidència més alta entre la franja jove, i el 37% mostra un ús problemàtic. El *bullying* passa del 5% en l'entorn presencial al 25% en el digital. L'accés a la pornografia s'ha avançat fins als 11 anys i l'addicció al joc en línia augmenta. Tot plegat, ha portat l'Associació Espanyola de Pediatria a recomanar no facilitar *smartphones* amb connexió a internet abans dels 16 anys. Davant d'aquest escenari, podem parlar de la possibilitat de fer un bon ús d'aquestes xarxes? No hauríem d'esperar a ser capaços de garantir una absoluta protecció del menor abans de donar-li accés i entrada indiscriminada a aquest món?

El que moltes famílies reclamen és un pacte social per ajornar

l'arribada d'aquesta tecnologia. Les xarxes socials són ara mateix un joc de suma negativa. Es tracta d'una trampa social en la qual caiem quan entreguem el primer dispositiu *smartphone*. Ens hem dotat d'una tecnologia en la qual, en certes etapes de la vida, el pes de la part negativa supera amb escreix els avantatges que aporta.

Essent així, alguns creiem que necessitem una regulació exigent. I regular vol dir marcar límits de prohibició. Posem el següent símil: si no tinguéssim una regulació laboral que prohibeix que cap treballador faci més de 40 hores a la setmana, no tinguem cap dubte que el treballador seria més explotat. L'argument liberal afirma que el treballador pot negociar les condicions amb l'empresa, però tots sabem que això no és veritat, cal un pacte social previ, doncs el desequilibri de poder és palmari. La família, quan s'enfronta amb el seu fill per limitar l'ús de la tecnologia digital, no s'enfronta només amb ell, sinó amb la societat sencera que ha establert que els menors es relacionin des dels 12 anys usant aquesta tecnologia. És un K.O. per a la família. O ens marquem unes normes compartides que estableixin les regles de joc o aquelles famílies que vulguin fer bé les coses, o pitjor encara, aquelles que per les condicions socioeconòmiques no poden estar presents i acompanyar en l'ús de la tecnologia, es veuran vençudes pel tsunami d'aquesta dinàmica social.

A partir d'aquí podem discutir si la mesura se sabrà implementar tecnològicament, si l'interès dels

països que la promouen és realment la protecció del menor o el control del ciutadà, si podem minimitzar les conseqüències que se'n deriven per a tots els usuaris d'internet, etcètera. Però no sé si podem discutir que necessitem uns límits clars. I per descomptat que una mesura així ha de venir amb alternatives d'oci i espais segurs, plans d'introducció de la tecnologia digital en l'edat adequada, ampliació de programes de conciliació, i un llarg etcètera. Però primer, cal marcar les regles del joc. Ho hem fet en altres camps de la vida. La clau és que sapiguem fer-ho de manera consensuada i democràtica. ●

XAVIER CASANOVAS COMBALIA
VICEPRESIDENT D'ADOLESCÈNCIA
LLIURE DE MÒBILS CATALUNYA

UN PACTE SOCIAL DE
CONSENS PER NO DEIXAR
SOLES LES FAMÍLIES

Xarxes socials de les menors empta contra els seus drets?

DE MENORS EN PECAT I ALGORISMES MANIPULATS

El 3 de febrer, Pedro Sánchez va anunciar: “Tornarem les xarxes socials a aquella terra promesa que mai no haurien d’haver abandonat”. Uau! Portarien les mesures al Consell de Ministres de la setmana següent. Vaig esperar tota la setmana, però, arribat el dia, res de res.

Així que la meua anàlisi no es pot basar en una realitat legislativa, només en un discurs, amb una certa barreja d’eslògans macos d’activista digital, tecnosupersticions, idees antropomòrfiques sobre tecnologia, juntament amb -tot s’ha de dir- alguns bons objectius.

Per capbussar-me en tot això, em guiaré pel que penso que s’ha de fer contra la invasió tòxica dels masclets de les xarxes socials a les terres lliures d’internet: per no crear cap Ministeri de la Veritat, s’ha de parar d’enfocar l’atenció en els continguts expressats lliurement, per fixar-nos en el negoci. La brega sobre els continguts és majoritàriament ideològica; la del negoci és objectiva, són factes comptades. I és fer cruixir a qui guanya o paga diners per viralitzar informació no verificada o tòxica. Qui paga i cobra ha d’assegurar que el missatge sigui verídic i no cometi cap crim tipificat. (Nota: soc conscient que no tot el que està tipificat hauria d’estar-ho, però aquesta és una altra lluita.)

Anem, doncs, al que va dir Pedro Sánchez: “Espanya prohibirà l’accés a les xarxes socials als menors de 16 anys.” Això va ser el més cridaner. Tot i que agradi a molts electors,

és lliberticida, no resol res, segrega els adolescents de la comunicació del seu temps, generant-los un greuge comparatiu. Però sobretot ens priva a tots de llibertats bàsiques: verificar l’edat dels adolescents significa verificar-la per a tothom, per excloure que siguem adolescents i, de passada, vigilar-nos: el somni humit de qualsevol règim. Molt millor seria gastar el mateix entusiasme en proveir dispositius més o menys capats segons les edats. A les biblioteques i a les institucions es fa cada dia, per la qual cosa tot aquest desgavell és innecessari.

“Es tipificarà com a delictes la manipulació dels algorismes i l’amplificació de continguts il·legals”, continuava el president espanyol. Són frases com aquestes les que m’acollonen. Però, qui l’assessora? A veure: l’algorisme és el que manipula; no cal manipular l’algorisme. És a dir: l’algorisme és l’ordre que els senyors propietaris de les *big tech* donen a les seves màquines perquè prioritzin contingut que els convingui políticament o econòmicament. No es tracta d’imposar que no manipulin l’algorisme, sinó que els seus algorismes no manipulin. S’entén?

Sona una mica millor la part de “no amplificar continguts il·legals”, si no fos que, a continuació, anunciava que “crearem un sistema per rellevar la petjada d’odi i polarització...”. O sigui, que el que es vol perseguir són coses abstractes, com “odi” i “polarització”, subjectes a interpretacions ideològiques i, per això, polaritzants i sense base objectiva.

Perseguir els diners d’inversió i cobrament és l’únic camí amb l’objectivitat i transparència suficient perquè aquesta mesura no acabi sent persecució de la dissidència.

“Una legislació perquè els directius de les plataformes siguin legalment responsables”, anunciava finalment Sánchez. Aquí sí, hi estem d’acord. Però per mètodes objectius, no per moralisme. No volem fer màrtirs i avalar paladins de la llibertat d’expressió, perquè el que defensen no ho és, sinó només la llibertat d’expressió de qui té prou diners per fer-se sentir. Si se’ls persegueix per motius morals o ideològics, guanyaran l’opinió pública. Si és pel seu *business*, es pot erradicar... si no fos que els partits polítics, tots ells, en són els principals clients.

Si tanta mania tenen als tecnocrates, potser podrien començar per no donar-los la licitació pública de tots els serveis digitals (80% només en educació) i seient preferent als consells assessors.

SIMONA LEVI

FUNDADORA DE XNET I AUTORA DE ‘DIGITALITZACIÓ DEMOCRÀTICA, SOBRANIA DIGITAL PER A LES PERSONES’

EL RELAT DE **MIQUEL CARDONA I MARTOS**
 ILLUSTRACIÓ: **SARA MARCOS**

Sotrac d'hivern

ora encara és de nit i fa fred, un fred que ens glaça i ens fa dir “queda't a casa, queda't a casa” i una nit inacabable que sembla allargar-se dies, setmanes i mesos, una nit que ens fa sortir a treballar quan encara és fosc. Però, a fora, és el vent que ens empeny, el que ens excusa de dur el cap cot, de vessar alguna llàgrima galta avall, de no aturar-nos ni un moment a contemplar les botigues on ens portaves i on ens saludaven amb un “bon dia”, els bancs on ens asseiem en anar de passeig, el balcó des d'on ens saludaves o les històries i records que sabies dels racons dels carrers. Potser no és el vent, sinó la certesa que ja no hi són les botigues, que han retirat els bancs per posar-hi uns seients que es donen l'esquena, que ja ningú no diu bon dia i el balcó és buit.

Al carrer, no hi trobo ningú. Ves a saber si no és per això del fred i de la nit i del vent. Que no sigui per això que ens arrecerem a casa a plànyer-nos de les botigues i els bancs i els balcons deserts. Potser és per això que al carrer està tot tan buit i hi ha un trànsit incessant de maletes cap a l'estació.

O potser el buit són tots els records que cauran en l'oblit, el dia que ningú recordi les bufes que havies rebut per parlar en català quan tot just eres a la infantesa, tota la gent engarjolada per defensar un país i la seva gent. Potser el buit és el dia que ningú recordi com havíeu omplert i viscut i combatut els carrers, quan la desmemòria no ens permeti recordar perquè som aquí, les riuades i les sequeres, la destrucció dels horts i el tancament de fàbriques, les cases abandonades i l'expulsió de la gent de les seves llars.

Vaig caminant de pressa, però el sol ixent m'inxampa abans. Avui ha sortit més aviat, el març és al tombant i el dia es va allargant. El temps es va escolant i premo les mans, no sé si vull que passi o no i, així i tot, passa i no sé fer res més que mossegar-me el llavi, aclucar els ulls i recordar. I jo encara tinc molt fred i voldria arraulir-me abans no s'efumi tot del tot.

Però el març és al tombant i jo ja rebo el missatge, recordes que aquest cap de setmana ens trobem, eh? I diumenge tot el barri plegat menjant calçots, i uns pots de fum ens fan saber que s'ha alliberat l'edifici del davant, i tothom s'alça aplaudeix

i es barreja amb els calçots i el so de gralles i muixerangues de la colla del barri. I les vinents setmanes el mateix perquè tots els barris i viles es desperten i es troben. I el dia es va fent més i més llarg i ningú no es queda casa, i aviat llibres i roses i gent que omplim tots els carrers i de seguida la gent torna a travessar una vegada més els ponts de l'Horta i a la plaça de Sant Agustí les banderes voleien al vent com a símbol d'una gent que no desapareix.

I passen els dies que esdevenen mesos que molt ràpidament fan anys, i si en fa d'anys que seguim aquí, sense recular. Que podria ser un tòpic, però no. Que continuem sent la gent que ens trobem a les nostres places, des de l'Ereta a plaça Gispert, que ens resistim a ser expulsats dels barris i dels pobles, som les manifestacions que comencen al passeig del Born o les columnes de plaça de Benimaclet.

I per un moment, amb les primeres clarors, se'm fa palès que no desapareixes, que no desapareixem com a poble. Que les vostres vivències, les vostres memòries perviuen cada cop que ens trobem la família, els amics, el barri. Que perviuen en tots els racons que heu ocupat, els que heu disputat, perviuen en el nostre parlar. Perquè no pensem oblidar, ni al fossar de les Moreres ni a la glorieta del parc de la Ciutadella, on cada onze d'abril continuem alçant un clavell roig. I tombarem el cap enrere per trobar-nos amb vosaltres, sense recança, amb la certesa que no ens aturarem tampoc a l'hivern. Que ni tan sols durant les nits deixem de fer-vos viure, de fer-nos viure com a poble amb cada nova coneixença que fem, amb cada paraula que proferim sigui nova o antiga, amb cada lluita que encetem i amb cada persona que se suma en aquesta història que ens ha precedit i ens succeirà.

I de cop el cel és ben clar i es fa més senzill mirar endavant, aixecar el cap i saber que no hi ha res morint, ni un final ni un principi. Que som en un combat permanent entre opressors i oprimits, entre la vida i la barbàrie, entre fer i desfer. Amb un sol com més va més amunt, ja no em cal dur el cap cot, ja puc alçar la vista i mirar de cara, a punt per revifar de nou, a punt per trobar-te, per trobar-nos als carrers. ●

LOPE

FERRAN CAPO

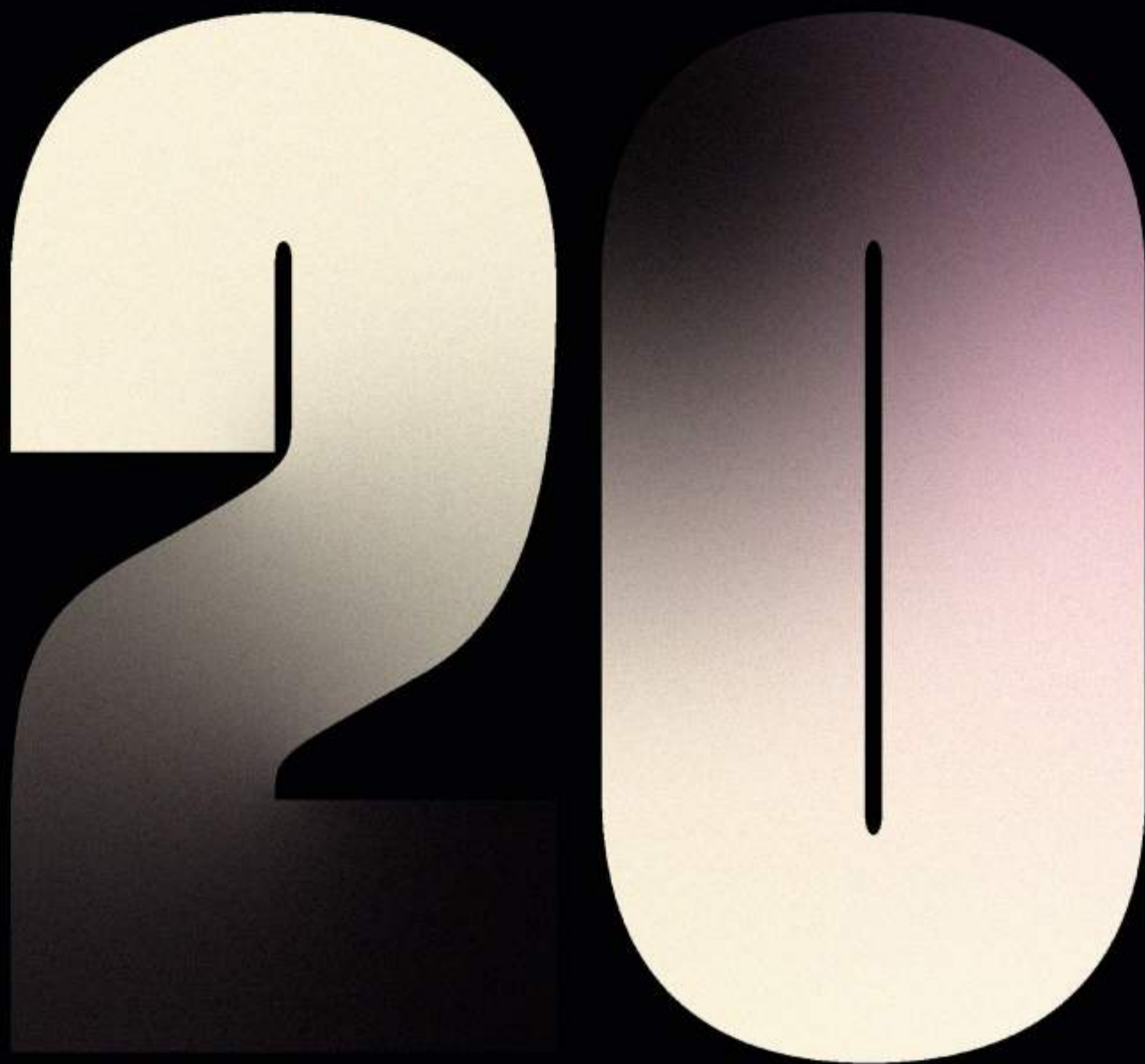

LAURA MORILLO

**GUARDA'T
LA DATA**

FESTA 20 ANYS
DE LA DIRECTA

BARCELONA

**9 DE MAIG
DE 2026**

20
anys

SOTA FOCUS

4-15

Una cadena de desallotjaments expulsa a la perifèria les persones sense llar.

Cada cop són més freqüents les operacions de dispersió dels assentaments de persones que pernocten al carrer, impulsades per les administracions.

Segueixen una dinàmica que arrossega el sensellarisme cap a zones allunyades del centre de les grans ciutats, on se les invisibilitza molt més.

SOBIRANIES

16-21

Can Fugarolas, vincles comunitaris en reparació.

22-23

La complicada segona vida dels materials crítics.

24-25

Llenguatge digital amb un bany de realitat.

26-27

Experiències sexoafectives sense límits ni guió.

28-29

Bruno Álvarez, fundador de No Name Kitchen: "Tenim testimonis de 'devolucions en calent' que poden condemnar la UE".

30

All tendre i suau, cull-lo quan l'hivern decau.

LA CENTRAL

32-33

L'oblit desenterrat de qui sí que va perdre la Guerra Civil espanyola.

INTERNACIONAL

34-37

Les morts sense nom a la ruta balcànica.

38-39

Economia de guerra en temps d'alt risc i bombolla 'high tech'.

L'ENTREVISTA

40-45

Laia Angrill, ramadera i sindicalista: "Hem d'assenyalar més la gran indústria i la política, i no sempre al pagès".

IDEARI

46-51

Menja't els rics abans que no et mengin: noves narratives de les diferències de classe.

52

La mort i la literatura infantil.

53-55

"Nosaltres també érem" o la descentralització de la memòria LGBTI.

56-57

Reconscienciar una esquerra "desanimada".

58-59

A debat: La prohibició d'accés a les xarxes socials de les menors de setze anys protegeix o atempta contra els seus drets?

60-61

Relat: "Sotrac d'hivern".